

Nr 6 A.

Ankom till riksdagens kansli den 19 april 1921 kl. 3 e. m.

Utlåtande angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1922 sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet. (4:e avd.)

Departementet.

1:o) Uti den till riksdagen den 7 januari 1921 avlätna propositionen *angående statsverkets tillstånd och behov i avseende å sjätte huvudtiteln, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet*, har Kungl. Maj:t, under åberopande av punkt 1 i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

*Departements-
chefen.*
[1.]¹⁾

dels från och med år 1922 höja det ordinarie anslaget till departementschefen, nu 17,000 kronor, med 7,000 kronor till 24,000 kronor;

dels besluta, att utbetalningen av avlöningen skall ske månadsvis i efterskott;

dels besluta, att vid ingången av januari månad 1922 skall till departementschefen utbetalas ett belopp, motsvarande vad han skulle för sagda månad hava i förskott uppburit, om dittillsvarande avlöningsbestämmelser fortfarande varit gällande;

dels ock för sistnämnda ändamål anvisa på extra stat för år 1922 ett förslagsanslag, högst, 2,000 kronor.

Under hänvisning till vad utskottet under punkt 1 av sitt utlåtande nr 2 A anfört, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) från och med år 1922 höja det ordinarie anslaget till *departementschefen*, nu 17,000 kronor, med 7,000 kronor till 24,000 kronor;

¹⁾ Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

b) besluta, att utbetalningen av avlöningen skall ske månadsvis i efterskott;

c) besluta, att vid ingången av januari månad 1922 skall till departementschefen utbetalas ett belopp, motsvarande vad han skulle för sagda månad hava i förskott uppburit, om dittillsvarande avlöningsbestäm- melser fortfarande varit gällande;

d) för sistnämnda ändamål anvisa på extra stat för år 1922 ett förslagsanslag, högst, 2,000 kronor.

Departementets av-
delning av
Kungl. Maj:ts
kansli.

2:o) Kungl. Maj:t har vidare (punkt 2) föreslagit riksdagen att
dels godkänna följande stat för kommunikationsdepartementet att
tillämpas från och med år 1922:

Stat:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	166,000 kronor.
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	4,000 »
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>för-</i> <i>slagsanslag</i> , högst	17,000 »

Förslagsanslag 187,000 kronor.

dels ock under riksstatens sjätte huvudtitel, med uteslutande av det under rubriken *departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli* uppförda ordinarie bestämda anslaget, under samma rubrik uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 187,000 kronor.

Under åberopande av vad utskottet under punkt 4 av sitt utlåtande nr 2 A anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) bestämma antalet ordinarie befattningshavare i kommunikationsdepartementet på följande sätt:

Befattningshavare.	Avlönings- grad.
1 statssekreterare, arvode enligt 5 § i regle- mentet.....	—
1 expeditionschef, arvode enligt 5 § i regle- mentet	—
3 kansliråd	B 20
4 förste kanslisekreterare	B 16
1 registrator	B 14
4 andre kanslisekreterare	B 13
2 kanslibiträden, kvinnliga	C 3
4 kontorsbiträden, kvinnliga	C 2

Befattningshavare.	Avlönings- grad.
1 förste expeditionsvakt	B 3
2 expeditionsvakter	B 1

b) godkänna följande stat för kommunikationsdepartementet att tillämpas från och med år 1922:

Stat:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	166,000	kronor.
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	4,000	»
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	17,000	»
<i>Förslagsanslag</i>		187,000 kronor.

c) under riksstatens sjätte huvudtitel, med utslutande av det under rubriken *departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli* uppförda ordinarie bestämda anslaget, under samma rubrik uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 187,000 kronor.

3:o) Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen att för upprätthållande av departementets verksamhet på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 29,920 kronor.

Departementets verksamhet.

[3.]

För upprätthållande av departementets verksamhet utgår för år 1921, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat ett förslagsanslag, högst, 24,800 kronor. Anslaget är avsett till avlöning av följande befattningshavare, nämligen

en extra byråchef för regeringsrättsföredragningen	kronor	7,800:—
» » » » tekniska ärenden	»	12,000:—
» särskild föredragande för stadsplaneärenden	»	5,000:—
		kronor 24,800:—

Av Kungl. Majt nu föreslagna höjning av förevarande anslag är föranledd av den nya löneregleringen för befattningshavare vid statsdepartement m. m.

Enligt det under denna punkt framlagda förslaget skulle avlöningen till den tekniska byråchefen komma att från och med år 1922 utgå med ett från 12,000 kronor till 13,500 kronor förhöjt belopp. Utskottet vill erinra, att denna befattning inrättats så sent som vid 1920 års riksdag,

Utskottets yttrande.

varvid avlöningen, oberoende av de för andra motsvarande befattningshavare gällande löner och med avvikelser från de i detta hänseende eljest tillämpade grunder, bestämdes till det nuvarande beloppet, 12,000 kronor. Vid sådant förhållande finner utskottet någon höjning av ifrågakvarande arvode icke nu böra förekomma, och har utskottet med hänsyn härtill ansett det under denna punkt äskade anslagsbeloppet kunna sänkas från 29,920 kronor med 1,500 kronor till 28,420 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för *upprätthållande av departementets verksamhet* på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 28,420 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

Väg- och
vattenbygg-
nadsstyrelsen.

[4.]

4:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4) att *dels* godkänna följande ordinarie stat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att tillämpas från och med år 1922:

Stat:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	133,000 kronor.
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	3,500 »
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	32,500 »

Förslagsanslag 169,000 kronor.

dels ock å riksstaten under rubriken *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 169,000 kronor.

Under den gemensamma rubriken väg- och vattenbyggnadsstaten äro för närvarande i riksstaten uppförda *dels* ett bestämt ordinarie anslag å 141,000 kronor, *dels ock* reservationsanslag för expenser för allmänna arbeten å 45,000 kronor och för vägundersökningar å 90,000 kronor. I det bestämda ordinarie anslaget ingå för närvarande *dels* en gemensam stat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och de under styrelsen lydande distriktstjänstemännen, slutande å 138,000 kronor, *dels ock* ett anslag å 3,000 kronor till stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren för utrikes resor i ändamål att studera andra länders allmänna arbeten.

Utskottets
yttrande.

Med genomförande av den nya löneregleringen för de centrala ämbetsverken med mera bör, såsom löneregleringskommittén anfört i sitt betänkande i ämnet, särskild stat fastställas för väg- och vattenbygg-

nadsstyrelsen, och torde, i enlighet med departementschefens mening, i följd härav även anslagen till styrelsens distriktstjänstemän, stipendier, expenser för allmänna arbeten och vägundersökningar bära vart för sig uppföras som särskilda ordinarie anslag i riksstaten.

Under åberopande av vad utskottet i sitt utlåtande nr 2 A, punkt 4, anfört, får utskottet nu beträffande väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställa,

att riksdagen må

a) bestämma antalet ordinarie befattningshavare i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på följande sätt:

Befattningshavare.	Avlöningsgrad.
1 överdirektör	A 2
2 byråchefer och ledamöter	B 20
1 byrådirektör och ledamot	B 18
2 förste byråingenjörer	B 16
3 byråingenjörer	B 13
1 notarie	B 13
1 registrator, tillika aktuarie.....	B 13
1 revisor och bokhållare	B 13
2 kanslibiträden, kvinnliga.....	C 3
3 kontorsbiträden, kvinnliga	C 2
1 förste expeditionsvakt	B 3
2 expeditionsvakter	B 1

b) godkänna följande ordinarie stat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att tillämpas från och med år 1922:

Stat:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	133,000 kronor.
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i> ...	3,500 »
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst.....	32,500 »
<i>Förslagsanslag</i>	169,000 kronor.

c) å riksstaten under rubriken *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 169,000 kronor.

Förstärkning
av arbetskraf-
terna hos väg-
och vatten-
byggnadssty-
relsen.

[5.]

5:o) Kungl. Maj:t har (punkt 5) föreslagit riksdagen att till förstärkning av arbetskrafterna hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 57,600 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 4—7 av åberopade statsrådsprotokollet.

Det nu å 1922 års riksstat äskade anslaget är avsett att fördelas på följande sätt:

till arvode åt en maskininspektör	kronor	8,100:—
» » » maskininspektörens assistent.....	»	6,400:—
» personligt lönetillägg åt den sistnämnde	»	1,000:—
» arvode åt två revisorer à 6,048 kronor	»	12,096:—
» icke ordinarie befattningshavare i övrigt m. m.	»	30,004:—
	kronor	57,600:—

Med erinran att liknande anslag utgår för innevarande år får utskottet, under åberopande i övrigt av vad utskottet i sitt utlåtande nr 2 A, punkt 4, anfört, nu hemställa,

att riksdagen må till förstärkning av arbetskrafterna hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 57,600 kronor.

Väg- och
vattenbygg-
nadssty-
relsens di-
striktst-
jänstemän.

[6.]

6:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6) får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) från och med år 1922 fastställa följande ordinarie stat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän:

	Lön kronor
1 distriktschef	3,000
5 distriktschefer	15,000
1 distriktsingenjör	1,500
7 distriktsingenjörer	10,500
Summa	30,000

b) å riksstaten från och med år 1922 uppföra ett ordinarie anslag till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän å 30,000 kronor.

7:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7) att till förstärkning av det ordinarie anslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distrikts-tjänstemän på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 4,500 kronor.

*Förstärkning
av anslaget
till styrelsens
distrikts-
tjänstemän.*

[7.]

Ifrågavarande belopp, som jämväl tidigare stått till förfogande, erfordras för avlöande av en extra distriktschef och en extra distriktsingenjör i det numera uppdelade norra distriktet.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *förstärkning av det ordinarie anslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distrikts-tjänstemän* på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 4,500 kronor.

8:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8) och under hänvisning till vad utskottet under punkt 4:o) härovan anfört, får utskottet hemställa,

*Stipendier åt
medlemmar
av väg- och
vattenbygg-
nadskåren.*

[8.]

att riksdagen må till *stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren* å riksstaten från och med år 1922 uppföra ett ordinarie reservationsanslag av 3,000 kronor.

9:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9) och under hänvisning till vad utskottet under punkt 4:o) härovan anfört, får utskottet hemställa,

*Expenser för
allmänna
arbeten.*

[9.]

att riksdagen må till *expenser för allmänna arbeten* å riksstaten från och med år 1922 uppföra ett ordinarie reservationsanslag av 45,000 kronor.

10:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10) att till expenser för allmänna arbeten, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 50,000 kronor.

*Tillfällig höj-
ning av an-
slaget till
expenser för
allmänna
arbeten.*

[10.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 9—11 av åberopade statsrådsprotokollet.

Det under föregående punkt omförmälda ordinarie reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten är enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser avsett, bland annat, till rese- och inspektionskostnader för utövande av den kontroll och därmed sammanhängande

undersökningar rörande allmänna arbeten, som det åligger väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att verkställa genom sina ämbets- och tjänstemän. Med hänsyn till beskaffenheten av de utbetalningar, som sålunda bestri-
das från anslaget, hava vissa svårigheter förelegat att på förhand be-
stämma dess belopp.

Då anslaget visat sig otillräckligt för fyllande av det därmed avsedda ändamålet, beviljade 1919 års lagtima riksdag, med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, till expenser för allmänna arbeten, utöver anslaget å ordinarie stat, dels å tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, 10,000 kronor, dels ock å extra stat för år 1920 ett förslagsanslag, högst, 35,000 kronor. Ett anslag å sistnämnda belopp har likaledes för ifrågavarande ändamål anvisats å extra stat för år 1921. Till expenser för allmänna arbeten hava sålunda, inberäknat det ordinarie anslaget å 45,000 kronor, sammanlagt stått till förfogande under år 1919 55,000 kronor samt under vartdera av åren 1920 och 1921 80,000 kronor.

Då emellertid de sålunda för ändamålet tillgängliga beloppen visat sig otillräckliga, har nu ifrågavarande förstärkningsanslag ansetts böra för år 1922 utgå med 50,000 kronor, vartill skulle komma ett ytterligare belopp av 70,000 kronor, avsett att utgå på årets tilläggsstat.

Med tillstyrkande av förevarande förslag, får utskottet nu hemställa,

att riksdagen må till *expenser för allmänna arbeten*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 50,000 kronor.

Vägundersökningar.

11:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11) får utskottet hemställa,

[11.]

att riksdagen må till *vägundersökningar* å riksstaten från och med år 1922 uppföra ett ordinarie reservationsanslag av 90,000 kronor.

Tillfällig höjning av anslaget till vägundersökningar.

12:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12) får utskottet hemställa,

[12.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *vägundersökningar*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 90,000 kronor.

13:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor till *undersökningar av mindre hamnar och farleder* ävensom till *upprättande av planer till anläggning eller ombyggnad av broar*, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag.

Undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m.
[13.]

14:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14) att på extra stat för år 1922 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

Understödjande av brobyggnader m. m.
[14.]

Anslaget till ifrågavarande ändamål har av 1920 års riksdag höjts till 1,100,000 kronor. Med hänsyn till de upplysningar, som av utskottet inhämtats rörande storleken av det medelsbehov, vilket kan väntas komma att föreligga under år 1922, har utskottet icke ansett någon nedsättning av anslagsbeloppet böra ifrågakomma.

Utskottets yttrande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1922 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande till *understödjande av brobyggnader* och, *företrädesvis mindre, hamnbyggnader* samt *upprensning av åar och farleder* ett reservationsanslag 1,100,000 kronor.

15:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 15) att till bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Bidrag till anläggning av vägar m. m.
[15.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sidd. 12—14 av åberopade statsrådsprotokollet.

I anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag har uti tre särskilda motioner, väckta en inom första kammaren (nr 17) av herr A.

Elisson, och två inom andra kammaren den ena (nr 85) av herr *I. Vennerström*, och den andra (nr 160) av herr *S. Jönsson* i Fridhill, hemställt, att det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet måtte höjas till 6,000,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Till bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar har riksdagen, efter att tidigare under en följd av år hava årligen härtill anvisat medel, för år 1921 beviljat ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hade hemställt, att ifrågavarande anslag måtte för år 1922 höjas till 6,000,000 kronor och i avseende härå anfört bland annat följande:

»Huru förhållandet mellan tillgängliga och erforderliga anslag ställt sig under de senaste fem åren framgår av nedanstående

Sammanställning.

Vid ingången av år	Inneliggande förslag.	Beräknad kostnad.	Erforderligt anslag.	Tillgängligt anslag.	Brist i anslag.
	Antal.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
1916	374	22,404,000	14,936,000	2,500,000	12,436,000
1917	378	23,059,000	15,373,000	2,500,000	12,873,000
1918	419	24,597,000	16,398,000	3,500,000	12,898,000
1919	436	26,562,000	17,708,000	4,500,000	13,208,000
1920	533	28,612,000	19,075,000	3,500,000	15,575,000
1921	—	—	—	5,000,000	—

Den i ovanstående tabell upptagna beräknade kostnaden måste avsevärt höjas vid den omräkning av kostnadsförslagen, som sker i samband med avgivande av förslag till fördelning av anslag åt de olika företagen, varför verkliga totalkostnaden för samtliga inneliggande vägförslag med nuvarande prislägen å arbete och materiel kommer att uppgå till minst 50 miljoner kronor. Under dessa förhållanden finner styrelsen det vara erforderligt, att en väsentlig höjning av det årliga anslaget vidtages.

Med hänsyn till de hårda påfrestningar, för vilka statsbudgeten för närvarande är utsatt, har dock styrelsen nu ej velat föreslå högre anslag än 6,000,000 kronor.»

Departementschefen har framhållit, att ifrågavarande anslag visserligen icke vore tillräckligt för att fylla det därmed avsedda ändamålet, varför det vore i hög grad önskvärt, om en avsevärd förhöjning av

anslaget kunde äga rum. På grund av nödvändigheten att iakttaga största sparsamhet i fråga om utgifter har han emellertid ansett sig nödsakad förorda, att anslaget för år 1922 bestämmes till samma belopp som för år 1921 eller 5,000,000 kronor, varvid han emellertid utgått från den förutsättning, att ökade medel för anläggning av enklare vägar ställas till förfogande i enlighet med ett under nästföljande punkt omhandlat förslag.

Utskottet får tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottets
yttrande.

I anledning av de i ämnet väckta motionerna, vari hemställt, att anslaget för år 1922 måtte, i likhet med vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sin i augusti 1920 gjorda framställning föreslagit, utgå med 6,000,000 kronor, får utskottet erinra om de betydande höjningar i årsanslagen för ifrågavarande ändamål, som företagits under de senare åren. Anslaget, som under år 1914 var uppfört med 1,750,000 kronor, uppgick under åren 1917 och 1918 till 2,500,000 kronor och har sedermera höjts, senast vid 1920 års riksdag, till 5,000,000 kronor, vartill emellertid komma vissa ytterligare belopp, avsedda för beredandet av tilläggsbidrag på grund av kostnadsstegring, uppkommen genom dyrtiden. I betraktande härav och med hänsyn också till den statsfinansiella situationen har någon höjning av det i statsverkspropositionen äskade beloppet icke syntts utskottet böra förekomma. Uppmärksammas må dock härvid, att på grund av den sjunkande prisnivån ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag oförändrat synes komma att innebära möjlighet att tillgodose de medelsbehov, som anslaget avser att täcka, i större utsträckning än som tidigare torde kunnat antagas, varigenom alltså de motionsvis framställda kraven i viss mån tillgodosetts. Det bör vidare vid bedömandet av förevarande ärende beaktas, hurusom enligt Kungl. Maj:ts i det följande tillstyrkta förslag medel till möjliggörande av anläggning av vissa enklare vägar skulle för år 1922 komma att beviljas med betydligt högre belopp än som tidigare utgått. Utskottet hemställer,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å herrar Elissons, Vännerströms och Jönssons i Fridhill i ämnet väckta motioner, i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, må till *bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar* på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Anläggning
av enklare
vägar, öde-
bygdsvägar
och utfarts-
vägar m. m.

[16.]

16:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16) att för anläggning av enklare vägar på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor;

att för anläggning av enklare väg mellan Parkajoki och Muonionalusta i Norrbottens län på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 175,000 kronor;

att för anläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor; samt

att för anläggning av utfartsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 14—21 av åberopade statsrådsprotokollet.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet ansett sig böra företaga till behandling en inom andra kammaren av herr *F. Aarnseth* väckt motion, däri hemställts, att riksdagen må ställa ett belopp å högst 300,000 kronor till Kungl. Maj:ts förfogande att efter närmare bestämmelser användas till bidrag vid vägbyggnader till odlingsbara områden inom Kopparbergs län.

I fråga om de skäl motionären anfört till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionen.

Till anläggning av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens, och Jämtlands län har riksdagen för vart och ett av åren 1914—1918 beviljat ett anslag av 500,000 kronor. För vart och ett av åren 1919—1921 hava vidare till anläggning av nedannämnda slag av vägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län anvisats följande belopp, nämligen för enklare vägar 750,000 kronor, för ödebygdsvägar 400,000 kronor och för utfartsvägar 100,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit, att anslaget till enklare vägar för de fyra nordligaste länen måtte för år 1922 bestämmas till minst 900,000 kronor. Då behovet av ödebyggs- och utfartsvägar kvarstode oförminskat, har styrelsen vidare hemställt om anvisande för år 1922 av anslag för dessa ändamål till samma belopp som beviljats för år 1921.

Vidare har styrelsen hemställt, att landets samtliga län måtte komma i åtnjutande av anslagen till anläggning av enklare vägar, ödebyggs-

vägar och utfartsvägar samt att berörda anslag måtte av denna anledning höjas med respektive 225,000, 75,000 och 50,000 kronor.

Från de landsdelar, varom här är fråga, hava framställningar inkommit om anslagens bestämmande till betydligt högre belopp än som sålunda av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ifrågasatts

Departementschefen har ansett sig böra förorda, att enklare vägar må komma till användning i hela riket under vissa angivna förutsättningar. Särskilt torde det vara påkallat, anser departementschefen, att vissa delar av Kopparbergs län bleve delaktiga av anslaget till enklare vägar. Tillkomsten av dylika vägar utgjorde nämligen en av förutsättningarna för åstadkommande av ordning i de förvirrade jordbesittningsförhållandena inom vidsträckta delar av nämnda län. Vad anginge anslagen till ödebygdsvägar och utfartsvägar, vore dessa typer särskilt tillkomna för att tillgodose vägbehovet i vissa trakter av övre Norrland. Då vidare ännu icke någon större erfarenhet föreläge beträffande berörda vägtypers lämplighet, syntes åtminstone för närvarande ej böra ifrågasättas att införa desamma jämväl i andra delar av riket.

I fråga om beloppet av anslaget till enklare vägar syntes den förebragta utredningen beträffande förhållandena i Norrland ådagalägga, framhåller departementschefen, att, även om hänsyn ej toges till den föreslagna utsträckningen för vägtypens användning, en högst betydlig förhöjning av anslaget vore i sig påkallad. Med hänsyn till den rådande ekonomiska situationen kunde dock en sådan förhöjning ej ske i den omfattning, som eljest skulle varit önskvärd. På grund härav har departementschefen ansett sig böra föreslå, att för enklare vägar i hela riket för år 1922 anvisades ett anslag av 1,500,000 kronor.

Då anläggandet av enklare vägar i andra län än de fyra nordligaste till en början hade karaktär av ett försök och då den nu förordade förhöjningen i anslaget i första hand syntes böra komma de län till godo, som hittills varit i åtnjutande av bidrag från detsamma och där behovet av dylika vägar vore mest trängande, torde, anför departementschefen, av det föreslagna anslaget endast ett mindre belopp, förslagsvis 200,000 kronor eller högst 300,000 kronor, böra avses till enklare vägar i övriga delar av riket.

I fråga om anslagen till ödebygdsvägar och utfartsvägar har någon förhöjning i anslagsbeloppen för år 1922 icke ansetts böra företagas.

Vidkommande frågan om anslag till väganläggning mellan Parkajoki och Muonionalusta har statsbidrag beviljats till hela anläggningskostnaden för denna anläggning, att utgå från anslaget till enklare

vägar. Anledningen härtill är att söka i den betydelse, denna väg skulle få för att knyta dessa trakter med deras finsktalande befolkning närmare till det övriga Sverige och för att förbättra befolkningens existensmöjligheter, varjämte hänsyn tagits till svårigheten för de väghållningsskyldiga i denna landsända att lämna bidrag till vägens utförande. Om medel till ifrågavarande vägföretag i vanlig ordning skulle utgå från den på Norrbottens län belöpande andelen av anslaget till enklare vägar, skulle, framhåller departementschefen, denna andel till förfång för övriga vägföretag bliva alltför hårt belastad och svårighet uppkomma att inom rimlig tid fullborda berörda företag.

För ifrågavarande väganläggning har nu äskats 250,000 kronor för år 1921 och 175,000 kronor för år 1922, varjämte för slutförandet av anläggningen beräknats åtgå ytterligare 150,000 kronor att utgå under år 1923.

*Utskottets
yttrande.*

Medan det i nästföregående punkt omhandlade allmänna vägbyggnadsanslaget kommer till användning huvudsakligen endast för landsvägar eller vägar, som hava större betydelse för den allmänna samfärdseln, har anslaget till enklare vägar tillkommit för att nödtorftigt tillgodose behovet av kommunikationer inom vissa befolkningsfattiga trakter. Möjligheterna att komma i åtnjutande av bidrag från det samma hava emellertid hittills varit begränsade till de fyra nordligaste länen. Det synes utskottet uppenbart, att en sådan enklare vägtyp, som visserligen icke uppfyller de fordringar, vilka ställas på landsväg i fråga om bredd, lutningsförhållanden, bärighet o. s. v. men som dock är avsedd att vara körbar alla tider på året, lämpligen bör kunna komma till användning även inom andra delar av landet, vilka med avseende å befolkningens utbredning och kommunikationsförhållandena äro likartade med de trakter av Norrland, inom vilka statsbidrag för ändamålet för närvarande kan erhållas. Utskottet får därför biträda Kungl. Maj:ts förslag i nu förevarande del.

Vad anslagen till ödebygdsvägar och utfartsvägar beträffar, vill utskottet erinra, att med den förstnämnda av dessa vägtyper, vilken med avseende å utförandet är av synnerligen enkel beskaffenhet men dock avsedd att kunna trafikeras med kördon under de tider av året, då marken är bar, enligt lagstiftningen i ämnet förstås en väg, som till en betydande längd sträcker sig över fjäll, genom skogar eller genom eljest glest befolkade trakter och som, ehuru vägen icke prövats vara för allmänna samfärdseln nyttig eller nödig, likväl finnes vara till gagn för det allmänna såsom ägnad att främja landets uppodlande och

bebyggande. Utfartsvägarna äro avsedda att utgöra körbara förbindelser till avlägset belägna byar eller större gårdar i kust- och skogslanden. I likhet med departementschefen anser utskottet, att med utsträckningen till övriga delar av riket utav användningen av dessa vägtyper, vilka nyligen införts på försök, bör anstå, åtminstone till dess större erfarenhet vunnits rörande lämpligheten och ändamålsenligheten av desamma.

Med beaktande av de föreliggande stora och behjärtansvärda behoven av anslag för ifrågavarande ändamål har utskottet ansett, att trots det fortgående prisfallet någon nedsättning i de av Kungl. Maj:t äskade beloppen icke bör företagas. Beträffande särskilt förslaget om anvisande av medel för anläggning av vägen Parkajoki—Muonionalusta vill utskottet framhålla, att de för detta ändamål äskade anslagsposterna hava karaktär av fortsättningsanslag, och att alltså framdeles vid anvisande av medel för slutförandet av anläggningen hänsyn kan tagas till den minskning i byggnadskostnaderna, som kan väntas uppkomma.

Beträffande det motionsvis framställda önskemålet om särskilt anslag för befrämjandet av vägbyggnader inom Kopparbergs län vill utskottet framhålla, att det i statsverkspropositionen framlagda förslaget om en utsträckning av rätten att erhålla statsbidrag för anläggning av enklare vägar även till andra delar av landet än det övre Norrland tillkommit särskilt med tanke på Kopparbergs län. Att i större utsträckning, än ett biträdande av det sålunda av departementschefen gjorda förslaget skulle innebära, gå motionären till mötes har utskottet icke ansett möjligt.

Utskottet får alltså, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag, beträffande riksstaten nu hemställa,

- 1) att riksdagen må,
 - a) för *anläggning av enklare vägar* på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor;
 - b) för *anläggning av enklare väg mellan Parkajoki och Muonionalusta i Norrbottens län* på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 175,000 kronor;
 - c) för *anläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län*

på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor; samt

d) för *anläggning av utfartsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län* på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

II) att herr Aarnseths ovanberörda motion må anses besvarad genom vad utskottet här ovan anfört.

Tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- m. fl. företag.

[17.]

17:o) Kungl. Maj:t har (punkt 17) föreslagit riksdagen att av det för beredande av tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- med flera företag beviljade anslaget å 5,000,000 kronor på extra stat för år 1922 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 500,000 kronor.

Ifrågavarande anslag är avsett att möjliggöra utbetalande av tilläggsbidrag till vissa företag för på grund av kristiden uppkommen kostnadsökning. I vad denna kostnadsökning uppgår till 10 procent hava vederbörande intressenter i företaget att själva bära densamma. För återstoden kan efter väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beprövande täckning av statsmedel erhållas i samma förhållande, varmed statsbidrag tidigare utgått.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må av det för beredande av *tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- med flera företag* beviljade anslaget å 5,000,000 kronor på extra stat för år 1922 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 500,000 kronor.

Väganläggning Tärna kyrkoby— Slussfors.

[18.]

18:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18) att för anläggning av väg mellan Tärna kyrkoby och Slussfors på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 158, har nästlidet års riksdag för iståndsättandet av ödebygdsvägen mellan Tärna kyrkoby och Stensele sockengräns samt till påbörjande av anläggning av en vanlig väg mellan Tärna kyrkoby och Slussfors beviljat dels på tilläggsstat för år 1920 ett reservationsanslag av 100,000 kronor, dels ock på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 200,000 kronor. Kost-

naderna för iståndsättande av förenämnda ödebygdsväg, vilka beräknades till 194,100 kronor, avsågos skola bestridas av de utav nästlidet års riksdag anvisade medlen. Sammanlagda kostnaden för vägen Tärna kyrkoby—Slussfors beräknades i Kungl. Maj:ts förenämnda proposition, nr 158, till 1,525,000 kronor, varvid förutsattes, att det årliga anslagsbeloppet skulle bestämmas till 300,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *anläggning av väg mellan Tärna kyrkoby och Slussfors* på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

19:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19) att av det såsom bidrag till bestridande av kostnaden för förbättring av Visby hamn beviljade anslaget å 750,000 kronor såsom reservationsanslag på extra stat för år 1922 anvisa ett belopp av 125,000 kronor.

*Förbättring
av Visby
hamn.*
[19.]

Såsom bidrag till bestridande av kostnader för förbättring av Visby hamn i enlighet med av Kungl. Maj:t fastställd plan beviljade 1919 års lagtima riksdag ett anslag av 750,000 kronor, varav på extra stat för åren 1920 och 1921 anvisats tillhoppa 250,000 kronor.

Vid beviljande av förenämnda anslag å 750,000 kronor förutsattes, att detsamma skulle fördelas på sex år.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av det såsom bidrag till bestridande av kostnaden för *förbättring av Visby hamn* beviljade anslaget å 750,000 kronor såsom reservationsanslag på extra stat för år 1922 anvisa ett belopp av 125,000 kronor.

20:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20) att

1:o) till bestridande av kostnader för utförande av hamnbyggnader vid Hällevik, Gislöv, Herrevik, Smögenholmarna, Barsebäck, Byxelkrok, Kårehamn, Gnisvärd, Kapelludden, Hölick, Värskär, Utvalnäs, Bremökalven, Vänborg, Faludden, Stendörren, Långö och Bokö (fiskehamnsgrupp I) på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor;

*Utförande av
vissa fiske-
hamnar.*
[20.]

2:o) besluta, att de under 1:o) omförmälda hamnar skola utföras i där angiven ordning samt att de hamnar vid Sanna och Lutterhorn, som av riksdagen tidigare beslutats, ej skola komma till utförande;

3:o) medgiva, att följande 16 i huvudsak av muddringar bestående hamnförbättringar i de norrländska kustlänen och Uppsala län, nämligen Gårdskär, Fågelsundet, Prästgrundet, Agö, Bergö, Grisslan, Gäddbäck-sund, Rönnskär, Rödkallen, Holma, Skeppsmalen, Marviksgrunnan, Storhamn, Jättholmarne, Våtnäs och Tupparne, ävensom jämväl i andra delar av landet belägna, av fiskehamnskommissionen till utförande i andra hand förordade fiskehamnsarbeten av liknande art, som av riksdagen komma att beslutas, må bilda en särskild grupp (fiskehamnsgrupp II) att utföras jämsides med andra i gång varande fiskehamnsbyggnader, därvid omförmälda 16 hamnförbättringar skola äga företräde framför de övriga hamnarbeten, som komma att till gruppen hänföras, ävensom utföras i den inbördes ordningsföljd, som ovan angivits;

4:o) för utförande av under 3:o) omförmälda 16 hamnförbättringar, varför sammanlagda kostnaden beräknats till 2,000,000 kronor, på extra stat för år 1922 såsom reservationsanslag anvisa 700,000 kronor;

5:o) besluta, att de under 1:o) och 4:o) angivna anslag må för avsedda ändamål, enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t må finna gott meddela, användas under villkor om kostnadsfri upplåtelse ej mindre av själva området för hamnarna än även av det område i land, som med hänsyn till den rörelse, som är avsedd att bedrivas i hamnarna, bör avseändras för det gemensamma behovet;

6:o) medgiva, att även för fall, där sådant ej tidigare beslutits, samtliga de hamnar, som under 1:o) avses, ävensom de under 3:o) uppräknade 16 hamnar skola utföras och underhållas genom statens försorg;

7:o) för verkställande, i den mån sådant ej redan skett, av undersöknings- och utredningsarbeten beträffande av fiskehamnskommissionen till utförande i andra hand förordade fiskehamnsanläggningar på extra stat för år 1922 såsom reservationsanslag anvisa 100,000 kronor; samt

8:o) medgiva, att kostnaderna för anordnande under byggnadstiden av en särskild hamnavdelning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen må från och med år 1922 från de för hamnarnas byggande anslagna medel utgå med ett till 36,440 kronor om året förhöjt belopp.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet sid. 24—40.

Den s. k. fiskehamnskommissionen framlade i sitt betänkande år 1909 förslag om utförande i viss angiven ordning genom statens försorg

eller med bidrag av statsmedel av 79 fiskehamnar vid rikets kuster, bland vilka hamnar kommissionen ansåg 31 vara av beskaffenhet att böra i första hand komma till utförande, under det att de övriga förordades att utföras i andra hand. Inom vardera av dessa grupper ansåg kommissionen en del hamnar böra byggas och för framtiden underhållas av staten, varemot övriga hamnar, med anslag en gång för alla av statsmedel, skulle under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens kontroll byggas och för framtiden underhållas av intressenterna själva. Antalet av de hamnar, som av staten själv skulle byggas och underhållas, utgjorde bland de i första hand föreslagna 24 och bland de i andra hand förordade 20.

Enligt det i statsverkspropositionen framlagda förslaget skulle framdeles samtliga hamnar utföras och underhållas genom statens försorg. Något byggande eller underhåll av intressenterna själva skulle alltså icke hädanefter ifrågakomma.

Dessutom hava vissa andra betydande förändringar i de tidigare för utförandet av ifrågavarande hamnar uppgjorda planerna nu föreslagits.

Efter den avsevärda förskjutning av byggnadsplanen beträffande fiskehamnarna, som måst äga rum, har det ej ansetts lämpligt att låta de smärre och mindre kostsamma hamnförbättringarna anstå i avvaktan på fullbordandet av de mera kostsamma och omfattande av dessa byggnader. Departementschefen har därför förordat, att en särskild grupp hamnar bildas av sådana, där de föreslagna förbättringsåtgärderna utgöras huvudsakligen av muddringsarbeten, vilka hamnar kunna utan försenande av övriga i gång varande hamnbyggnader utföras jämsides med dessa.

Inom denna nya grupp, muddringshamnar, skulle med hänsyn till redan utförda undersökningsarbeten och för vinnande av planmässighet vid arbetenas verkställande i första hand de av anläggningarna, som vore belägna inom de norrländska kustlänen samt Uppsala län, komma till utförande.

Men även i fråga om de hamnanläggningar, för vilkas förbättrande fordras mera genomgripande arbeten, har en ändring av den tidigare beslutade ordningsföljden ansetts böra företagas. Vissa fiskelägen lida nämligen av så svåra missförhållanden, att det, då fiskehamnsbyggandet blivit så ansenligt fördröjt, syntes rimligt, att de komme i bättre tur än från början varit avsett.

Under förutsättning sålunda dels av bildandet utav en särskild grupp av hamnar, beträffande vilka förbättringsarbetena utgöras av

muddringar, i vilken grupp till att börja med skulle ingå sådana hamnar, som äro belägna i Norrlands kustlän samt Uppsala län, dels av de omgrupperingar i övrigt beträffande de föreslagna fiskehamnarna, varför nyss redogjorts, skulle ordningen mellan dem — bortsett från hamnar, som före år 1922 beräknas bliva färdiga — framgå av följande

Tabell.

Fiskehamnsgrupp I.

Hamnar, som kvarstå i eller inflyttas i den ursprungligen föreslagna gruppen av hamnar, som avsetts att utföras i första hand.

1) Hällevik.	10) Höliek.
2) Gislöv.	11) Värskär.
3) Herrevik.	12) Utvalnäs.
4) Smögenholmarna.	13) Bremö-Kalven.
5) Barsebäck.	14) Vänborg.
6) Byxelkrok.	15) Faludden.
7) Kårehamn.	16) Stendörren.
8) Gnisvärd.	17) Långö.
9) Kapelludden.	18) Bokö.

Fiskehamnsgrupp II.

(Muddringshamnar.)

Hamnar, beträffande vilka de föreslagna åtgärderna utgöras av muddringar, vilka hamnar skola utföras jämsides med hamnarna i gruppen I.

1) Gårdskär.	11) Skeppsmalen.
2) Fågelsundet.	12) Marviksgrunnan.
3) Prästgrundet.	13) Storhamn.
4) Agö.	14) Jättholmarne.
5) Bergö.	15) Våtnäs.
6) Grisslan.	16) Tupparne.
7) Gäddbäcksund.	
8) Rönnskär.	
9) Rödkallen.	
10) Holma.	

Sedan de i det föregående nämnda, i parallellgruppen muddringshamnar ingående, i Norrland och Uppsala län belägna hamnarna fullbordats, komme i tur inom denna grupp de utav huvudsakligen muddringsarbeten bestående hamnförbättringar, som avsetts att utföras inom kustlänen i södra och västra Sverige.

Till bestridande av kostnaderna för utförande av de i gruppen I upptagna hamnarna har nu anslag äskats med 2 miljoner kronor för år 1922 eller samma belopp, som under vartdera av de senaste båda åren beviljats.

Kostnaderna för utförandet av de i gruppen II upptagna muddringshamnarna hava beräknats icke komma att understiga 2,000,000 kronor, varav 600,000 kronor skulle anvisas på tilläggsstat för år 1921, 700,000 kronor anvisas för år 1922 och återstoden för år 1923.

Dessutom har äskats anslag med 200,000 kronor, varav hälften för vartdera av åren 1921 och 1922, för undersöknings- och utredningsarbeten rörande de av fiskehamnskommissionen till utförande i andra hand förordade hamnar.

Av de för fiskhamnarnas byggande anvisade medel bestridas enligt riksdagens medgivande kostnaderna för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnavdelning. Jämlikt beslut av 1920 års riksdag äro arvodena för denna avdelnings personal från och med sistnämnda år förhöjda. På grund av den föreslagna nya löneregleringen för de centrala ämbetsverken med mera har emellertid en ny reglering av dessa arvoden ansetts böra äga rum från ingången av år 1922. De nu utgående arvodena samt de arvoden, som efter den nya löneregleringens genomförande synts böra tillsvidare beräknas, framgå av följande sammanställning:

	Nu utgående arvodessbelopp.	Föreslaget arvodessbelopp.
	Kronor.	Kronor.
Chefen för hamnavdelningen	1) 12,000 —	15,000 —
Hamningenjören	1) 7,200 —	9,000 —
Biträdande ingenjören	1) 5,500 —	6,800 —
Kvinnligt skrivbiträde	1,600 —	2,040 —
Administrativa avdelningen	3,600 —	3,600 —
Summa	29,900 —	36,440 —

Kungl. Maj:ts förevarande förslag, vilket tillkommit på grundval av 1920 års riksdags i ämnet gjorda uttalanden, har utskottet funnit sig böra i huvudsak biträda. Endast beträffande de för utförande av ifrågavarande muddringsarbeten m. m. å vissa fiskehamnar och de för vissa uundersökningar äskade anslagen har utskottet ansett sig böra föreslå vissa smärre nedsättningar. De belopp, som böra anvisas till utförande av de 16 i huvudsak endast av muddringar bestående hamnförbättringarna ha sålunda synts utskottet utan större olägenhet kunna begränsas till 500,000 kronor för vardera av åren 1921 och 1922. Å anslagen till vissa uundersökningsarbeten böra ock, enligt utskottets mening, företagas nedsättningar i de å riksstaten och tilläggsstaten äskade beloppen med 25,000 kronor å vardera.

*Utskottets
yttrande.*

Vad slutligen beträffar frågan om bestämmandet av avlöningarna för den vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnavdelning anställda personalen får utskottet hänvisa till vad utskottet i sitt utlåtande nr 2 A, punkt 4:o), i detta hänseende anført.

Utskottet hemställer nu beträffande anslag å riksstaten,

1) Härutöver tillfällig löneförbättring.

att riksdagen må,

1:o) till *bestridande av kostnader för utförande av hamnbyggnader* vid Hällevik, Gislöv, Herrevik, Smögenholmarna, Barsebäck, Byxelkrok, Kårehamn, Gnismärd, Kapelludden, Hölick, Värskär, Utvalnäs, Bremö-Kalven, Vändborg, Faludden, Stendörren, Långö och Bokö (*fiskehamnsgrupp I*) på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor;

2:o) besluta, att de under 1:o) omförmälda hamnar skola utföras i där angiven ordning samt att de hamnar vid Sanna och Lutterhorn, som av riksdagen tidigare beslutats, ej skola komma till utförande;

3:o) medgiva, att följande 16 i huvudsak av muddringar bestående hamnförbättringar i de norrländska kustlänen och Uppsala län, nämligen Gårdskär, Fågelsundet, Prästgrundet, Agö, Bergö, Grisslan, Gäddbäck-sund, Rönnskär, Rödkallen, Holma, Skeppsmalen, Marviksgrunnan, Storhamn, Jättholmarne, Våtnäs och Tupparne, ävensom jämväl i andra delar av landet belägna, av fiskehamnskommissionen till utförande i andra hand förordade fiskehamnsarbeten av liknande art, som av riksdagen komma att beslutas, må bilda en särskild grupp (*fiskehamnsgrupp II*) att utföras jämsides med andra i gång varande fiskehamnsbyggnader, därvid omförmälda 16 hamnförbättringar skola äga företräde framför de övriga hamnarbeten, som komma att till gruppen hänföras, ävensom utföras i den inbördes ordningsföljd, som ovan angivits;

4:o) för *utförande av* under 3:o) *omförmälda 16 hamnförbättringar*, varför sammanlagda kostnaden beräknats till 2,000,000 kronor, på extra stat för år 1922 såsom reservationsanslag anvisa 500,000 kronor;

5:o) besluta, att de under 1:o) och 4:o) angivna anslag må för avsedda ändamål, enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t må finna gott meddela, användas under villkor om kostnadsfri upplåtelse ej mindre av själva området för hamnarna än även av det område i land, som med hänsyn till den rörelse, som är avsedd att bedrivas i hamnarna, bör avsöndras för det gemensamma behovet;

6:o) medgiva, att även för fall, där sådant ej tidigare beslutits, samtliga de hamnar, som under 1:o) avses, ävensom de under 3:o) uppräknade 16 hamnar skola utföras och underhållas genom statens försorg;

7:o) för verkställande, i den mån sådant ej redan skett, av *undersöknings- och utredningsarbeten beträffande av fiskehamnskommissionen till utförande i andra hand förordade fiskehamnsanläggningar* på extra stat för år 1922 såsom reservationsanslag anvisa 75,000 kronor; samt

8:o) medgiva, att kostnaderna för anordnande under byggnadstiden av en särskild hamnavdelning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen må från och med år 1922 enligt grunder, som det tillkommer Kungl. Maj:t bestämma, utgå från de för hamnarnas byggande anslagna medel.

21:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21) får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till understödjande av andra *mindre fiskehamnsbyggnader* än de av fiskehamnskommissionen till utförande i första hand föreslagna å extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

Understödjande av mindre fiskehamnsbyggnader.

[21.]

22:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22) och under erinran att anslag för ändamålet äskats på 1921 års tilläggsstat med 15,000 kronor, får utskottet, med tillstyrkande av de i ämnet gjorda förslagen, beträffande anslag å riksstaten nu hemställa,

att riksdagen må till *undersökningar och upprättande av arbetsplaner för sådana fiskehamnar, som äro avsedda att erhålla statsbidrag från anslaget till understödjande av mindre fiskehamnsbyggnader*, på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 15,000 kronor.

Undersökningar för mindre vissa fiskehamnsbyggnader m. m.

[22.]

23:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23) att för anläggning av skyddshamn vid Torekov på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 44—60 av åberopade statsrådsprotokollet.

Anläggning av skyddshamn vid Torekov.

[23.]

För byggande av en vågbrytare vid Torekovs fiskläge anvisade Kungl. Maj:t från de utav riksdagen för åren 1884 och 1885 beviljade anslag till bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer statsbidrag utan återbetalningsskyldighet med tillhoppa 18,300 kronor. Med bidrag av nämnda medel anlades därefter vid Torekov en vågbrytare, som sträckte sig från den å stranden väster om fiskläget belägna klippudden Gibraltar ut till den omkring 150 meter i nordlig riktning därifrån belägna holmen Hamnskär. Denna vågbrytare blev under svåra stormar år 1891 till större delen förstörd.

Efter det sedermera frågan om en förbättring av hamnförhållandet vid Torekov på grund av framställning från vissa ortsintressenter varit under utredning hos olika myndigheter, föranledde två vid 1911 års riksdag i ämnet väckta motioner riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t förklara sig dela motionärernas mening om önskvärheten av att hamnen i Torekov komme till stånd. Medel för ändamålet ansåg sig riksdagen icke kunna bevilja förr än på vederbörlig utredning grundat förslag i ämnet av Kungl. Maj:t förelagts riksdagen. Riksdagen anhöll därför, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande, i vad avseende en hamnanläggning vid Torekov kunde befinnas erforderlig samt därefter snarast möjligt förelägga riksdagen förslag i ämnet.

Efter en i anledning av denna riksdagsskrivelse företagen undersökning fann väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i ett i februari 1919 avgivet utlåtande sig kunna tillstyrka, att vid Torekov måtte på statens bekostnad anläggas en nödhamn i överensstämmelse med ett uppgjort förslag, enligt vilket kostnaden för hamnen skulle uppgå till 681,400 kronor, därav 634,500 kronor för anläggning av själva nödhamnen och 46,900 kronor för de arbeten, som avsåge dess anordnande även till fiskehamn.

Detta förslag föranledde emellertid icke framläggandet av proposition till riksdagen.

Frågan togs emellertid sedermera åter upp till behandling vid 1920 års riksdag genom en av Sv. Bengtsson i Norup m. fl. i andra kammaren väckt motion, nr 161. I den i motionen lämnade redogörelsen anförde motionärerna bland annat.

Av den förebragta historiken över förslaget om en skydds- och fiskehamn i Torekov framginge otvetydligt, att hamnbyggnaden ifråga vore ett krav, som ej längre borde undanskjutas. I det tillstånd, som hamnen nu befunno sig — tvenne av motionärerna hade vid nyligen företaget besök på platsen förvissat sig om den saken — gjorde den ett intryck av att helt och hållet hava råkat i förfall. Det förut befintliga skyddet åt väster för skyddshamnen vore fullständigt raserat och hamnområdet uppgrundat till den grad, att endast farkoster med mycket

obetydlig storlek kunde passera detsamma. Innerhamnen vore ävenledes synnerligen grund och utgjordes för övrigt av en trång bassäng med plats endast för ett ringa antal små farkoster. Uppenbart vore, att om icke hamnen iständsattes, så syntes den trafik på orten med frakt- och fiskefartyg, som nu med segihällighet, i förväntan på att förbättringar i hamnförhållandena skulle komma till stånd, i viss utsträckning upprätthölles, komma att upphöra. Inträffade en sådan eventualitet, åsamkades icke blott Torekovs samhälle utan hela den kringliggande orten, som hade ett stort behov av denna hamn, betydande ekonomiska förluster. Detta alldeles oavsett att sjöfarten och fisket i denna del av Kattegatt förlorade en skyddshamn, som för dem vore av oberäknelig fördel.

En hamn i Torekov vid östra och södra sidan av Kattegatt hade som skyddshamn för den mindre sjöfarten, vilken året runt och tidtals mycket livligt påginge längs Sveriges västkust, en mycket stor betydelse. Skyddshamnen i Torekov kunde sägas vara ett komplement till den i norra och västra delen av Kattegatt av danska staten bekostade skyddshamnen vid Skagen. De västliga stormarna, som ofta rasade i Kattegatt, tvingade särskilt de mindre fartygen att söka skydd, vilket emellertid på den öppna kuststräckan utmed större delen av Hallandskusten och Skånes nordvästra kust endast med svårighet stode att erhålla. Resultatet bleve, att sjöolyckor i stor omfattning inträffade. Bland de sjöfarande, som before dessa trakter, funnes icke mer än en mening därom, att en skyddshamn i Torekov väsentligen borde kunna förhindra antalet sjöolyckor.

En hamnanläggning i Torekov av den beskaffenhet, som ifrågasattes, borde tydligen även med det åt havet framskjutna läge, som platsen intoge, vara till fördel för det svenska havsfiskets utveckling i södra och mellersta delen av Kattegatt. Så länge Torekovs hamn förbleve i sitt nuvarande dåliga tillstånd, kunde något sådant fiske i nämnvärd utsträckning icke bedrivas från denna del av kusten.

Slutligen framhölles den fördel, som ifrågasattas trakts jordbruk och handel skulle beredas genom att hamnen i Torekov sattes i stånd, och hänvisades härvid, liksom i förut berörda avseende, till befintliga handlingar rörande hamnförslaget.

Då väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansett sig bestämt böra vidhålla sitt förslag om förläggandet av skydd för hamnen såväl åt väster som norr, ansågo motionärerna sig böra upptaga detta förslag oförändrat. Motionärerna höllo före att något mera tillfredsställande förslag till en skydds- och fiskehamn för Torekov än det väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgjort icke kunde förväntas.

På grund av vad sålunda anförts hemställdes, att riksdagen för anläggning av en skydds- och fiskehamn vid Torekov, i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens den 18 december 1919 omräknade kostnadsförslag, på extra stat måtte bevilja ett statsanslag av 1,740,500 kronor, därav för år 1921 en tredjedel med i runt tal 580,200 kronor.

I skrivelse den 17 juni 1920, nr 6, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1921 sjätte huvudtitel har riksdagen, med beaktande av de synpunkter, som i motionen anförts, förklarar sig förorda, att det toges under överbäggande, huruvida icke genom statens

medverkan en förbättring av hamnförhållandena i Torekov kunde komma till stånd.

I det nu framlagda förslaget har departementschefen föreslagit utförande av en skyddshamn vid Torekov i enlighet med ovannämnda av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen år 1912 förordade plan, vilken enligt av nämnda styrelse i december 1919 framlagda beräkningar ansetts komma att draga en kostnad av 1,861,700 kronor, varav 1,740,500 kronor för skyddshamnen och 121,200 kronor, för fiskehamnen.

Till stöd härför har departementschefen framhållit, hurusom en rymlig och djup hamn vid Torekov med dess utmärkta, långt ut till sjöss framskjutna läge komme att innebära ett värdefullt tillskott till det ej alltför stora antalet goda hamnar vid denna del av landets västkust och främst såsom nödhamn bliva av stor betydelse för det större fisket och sjöfarten i södra och mellersta Kattegatt.

»Då sålunda genom den nya hamnens tillkomst icke blott en viss landsända skulle kunna emotse en framtid av ekonomisk utveckling», fortsätter departementschefen, »utan jämväl gynnsammare betingelser skulle vinnas för utövädet i dessa delar av Kattegatt av för landet så betydelsefulla näringar som fisket och sjöfarten, måste det anses vara i statens intresse, att ifrågavarande hamn kommer till stånd. Även om det kapital, som staten nedlägger i företaget, lär komma att lämna ringa eller ingen avkastning, synas de indirekta fördelar, som, enligt vad nyss anförts, därigenom vinnas för denna del av landet, utgöra tillräckligt starka skäl för att staten träder emellan och ensam bekostar utförandet av skyddshamnen. Jag anser mig på grund härav böra förorda, att densamma anlägges uteslutande på statens bekostnad.

Vad anordningarna för fiskehamnen beträffar, har Torekovs kommun utfäst sig att i viss omfattning deltaga i kostnaderna därför. Det statsbidrag, som för sådant ändamål erfordras, synes lämpligen kunna utgå från anslaget till understödjande av mindre fiskehamnsbyggnader, och torde, därest förslaget om skyddshamnens anläggande vinner statsmakternas bifall, frågan därom i sinom tid komma att underställas Kungl. Maj:ts avgörande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har ifrågasatt, att anslaget till skyddshamnen skulle fördelas på tre år samt att för det första året skulle anvisas 580,200 kronor. Med hänsyn emellertid till nödvändigheten att under nuvarande förhållanden iakttaga största möjliga sparsamhet i fråga om statens utgifter anser jag mig böra föreslå en uppdelning av ifrågavarande arbete på fem år, och torde för år 1922 för påbörjande av detsamma böra anvisas 200,000 kronor.

Vad underhållet av skyddshamnen beträffar, torde statsverket ej behöva vidkännas någon kostnad därför, enär Torekovs kommun förbundet sig att efter hamnens fullbordande svara för det framtida underhållet av densamma.»

Även om utskottet alltjämt ställer sig förstående för de synpunkter, som tidigare anförts rörande önskvärdheten av att söka åstadkomma en förbättring av hamnförhållandena i Torekov och som föranlett riksdagen att tidigare vid två särskilda tillfällen hos Kungl. Maj:t göra framställning om utredning i detta hänseende, har utskottet dock icke kunnat tillstyrka Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag.

I de uppgjorda kostnadsberäkningarna hava utgifterna för anläggningen upptagits till icke mindre än 1,861,700 kronor. Detta belopp skulle helt bestridas av statsmedel. Någon ekonomisk medverkan härtill från vederbörande ort har nämligen icke ansetts vara att påräkna. Vad själva Torekov beträffar framgår av den lämnade utredningen, att kommunens inkomster och utgifter under å 1919 uppgingo till i runt tal 11,000 kronor. Den beskattningsbara inkomsten belöpte sig under samma år till omkring 200,000 kronor och år 1920 till i runt tal 260,000 kronor. Folkmängden uppgick den 1 januari 1920 till 450 personer. På grund härav har Torekovs kommun ansetts svårigen kunna lämna något bidrag till skyddshamnens utförande. Och andra kommuner, landsting, bolag m. fl., vilka kunna väntas hava nytta av förbättrade hamnanordningar i Torekov och vilka i anledning därav blivit hörda, hava förklarat sig icke vilja eller kunna lämna något bidrag till anläggningen. Dessa uppgifter, som av departementschefen lämnats i sammanhang med frågan om bestämmandet av den utsträckning, i vilken statsmedel skulle för ändamålet erfordras, torde jämväl få anses vara belysande vid ett bedömande av företagets omfattning i jämförelse med de lokala intressen, som härav skulle kunna draga nytta.

Vad som emellertid närmast ansetts motivera framläggandet av förevarande förslag, har varit önskvärdheten av att åstadkomma en skyddshamn, som skulle kunna bliva till gagn icke endast för närmast omkringliggande trakt utan även för kustbefolkningen och de sjöfarande utmed stora delar av Västkusten. Även om det synes vara uppenbart, att tillkomsten av ifrågavarande hamnanläggning skulle medföra en viss lättnad för sjöfarten i dessa trakter, särskilt genom minskade risker för sjöolyckor vid uppkommande stormar, torde det kunna ifrågasättas, om utredningen i ärendet kan anses giva vid handen, att den ökade trygghet och de fördelar i övrigt, som i detta hänseende skulle stå att vinna,

*Utskottets
utlåtande.*

äro så betydande, att härav bör under nuvarande dyrtid påkallas uppförandet av en så omfattande hamnanläggning som denna. I avseende härå vill utskottet särskilt framhålla, hurusom det belopp, som skulle komma att erfordras för åstadkommandet av denna skyddshamn, äd nära tre gånger så stort som hela det anslag, vilket på 1922 års riksrstat äskats för säkerhetsanstalter för sjöfarten.

På grund härav och under erinran därjämte att den föreliggande statsfinansiella situationen nödvändiggör den största sparsamhet, särskilt i fråga om utgifter för nya ändamål av sådan omfattning som det nu ifrågavarande, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts föreliggande framställning icke må av riksdagen bifallas.

Vägunderhållet och skjutsväsendet.

Bidrag till vägunderhållet på landet.

24:o) I förslaget till riksrstat för år 1922 har Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln med oförändrat belopp, 2,700,000 kronor, upptagit ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet.

Beträffande Kungl. Maj:ts förevarande förslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skola härmed för riksdagen

anmäla.

Kostnad för vägdelningar.

[24.]

25:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24) får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, å extra stat för år 1922 för bestridande av *statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar* såsom förslagsanslag anvisa 25,000 kronor.

Understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt.

[25.]

26:o) Kungl. Maj:t har (punkt 25) föreslagit riksdagen att till understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt å extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 64 och 65 av åberopade statsrådsprotokollet.

Utom det ordinarie statsbidraget till vägunderhållet på landet, vilket utgår efter vissa enhetliga grunder och således ej medgiver någon anpassning efter de omständigheter, vilka i övrigt äro bestäm-

mando för väghållningsbördans tyngd, utgå alltsedan år 1907 till synnerligt betungade väghållningsdistrikt särskilda understöd från ett å extra stat årligen anvisat anslag å 150,000 kronor. Med detta anslag har avsetts att undanröja åtminstone de bjärtast framträdande missförhållandena med hänsyn till besvärets fördelning och såmedelst åtminstone i någon grad åstadkomma en utjämning av vägbördans tyngd.

Närmare bestämmelser angående dispositionen av ifrågavarande anslag äro senast meddelade genom kungörelse den 10 juni 1912 (nr 137). Enligt dessa bestämmelser kan understöd erhållas till högst hälften av distrikts kostnad för vägunderhåll, beräknad efter medeltalet av nämnda kostnad för det löpande och de sist förflutna fem åren, dock att understöd icke må utgå i den mån sagda kostnad understiger 30 öre per vägfyrk. Vid beräkning av underhållskostnaden skall avdrag ske, bland annat, för det ordinarie statsbidraget till vägunderhållet.

I enlighet med vad 1920 års vägsakkunniga hemställt, har nu Kungl. Maj:t föreslagit, att anslaget måtte med hänsyn till penningvärdets fall för år 1922 utgå med ett till 300,000 kronor förhöjt belopp.

I likhet med vad i statsverkspropositionen anförts, finner utskottet skäl föreligga för en höjning av anslaget, vilket utgått med oförändrat belopp alltsedan år 1907, för vilket år det första gången beviljades. Utskottet anser sig dock icke kunna tillstyrka, att anslaget bestämmes till högre belopp än 250,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt* å extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

27:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26) får utskottet hemställa,

att riksdagen må till understöd åt *svenska vägföreningen* å extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 13,000 kronor.

Svenska vägföreningen.

[26.]

28:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27) får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *färjor och färjkarlar*, i stället för hittills för ändamålet upptagna anslag, å

Färjor och färjkarlar.

[27.]

riksstaten från och med år 1922 uppföra ett ordinarie förslagsanslag, högst, 380 kronor.

Registrering
av automobiler.

[28.]

29:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28) får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *bestridande av utgifter för registrering av automobiler* på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag av 47,300 kronor, att i första hand utgå av inflytande registreringsavgifter för automobiler.

Byggnadsväsendet.

Byggnadsstyrelsen.

[29.]

30:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 29) att dels godkänna följande stat för byggnadsstyrelsen att tillämpas från och med den 1 januari 1922:

Stat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	169,900 kronor.
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	4,500 »
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsanslag, högst	65,500 »

Förslagsanslag 239,900 kronor.

dels ock under rubriken byggnadsstyrelsen, i stället för det nu för ändamålet uppförda bestämda ordinarie anslaget, å riksstaten från och med år 1922 uppföra ett förslagsanslag å 239,900 kronor.

I en inom första kammaren väckt motion (nr 104) har herr *J. B. Johansson* hemställt, att riksdagen måtte, i sammanhang med företaget av en av motionären jämväl påyrkad förändring med avseende å chefens för byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå tjänsteställning, besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning i vad mån den genomförda omorganisationen av byggnadsstyrelsen medför eller kan väntas medföra åsyftad planmässighet och sparsamhet i utförandet av statens husbyggnadsarbeten, jämte de förslag som möjligen av utredningen kunde föranledas.

Vidare har herr *A. Lindman* m. fl. uti en i liknande syfte inom andra kammaren väckt motion (nr 72) hemställt, bland annat, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning rörande dels skäligt normalt bostadsutrymme för de befattningshavare inom olika grader, åt vilka staten skall tillhandahålla bostad, dels ock i vad mån den genomförda omorganisationen av byggnadsstyrelsen medför eller kan väntas medföra åsyftad planmässighet och spar-

samhet i utförandet av statens husbyggnadsarbeten, jämte de förslag som möjligt av utredningen föranledas.

Förevarande motioner, vilka i vad de avse det chefen för byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå berörande lönerregleringsspörsmålet redan tidigare varit föremål för riksdagens prövning (statsutskottets utlåtande nr 9), har utskottet ansett nu böra i övriga delar företagas till behandling.

I fråga om de skäl motionärerna anfört till stöd för sina franställningar får utskottet hänvisa till motionerna.

I den för avlöningar till ordinarie tjänstemän hos byggnadsstyrelsen beräknade anslagsposten å 169,900 kronor ingå bland annat avlöningsmedel för en sekreterare och en kamrerare, vilka Kungl. Maj:t föreslagit till uppförande i 16:de lönegraden. Enligt av riksdagen numera fattat beslut skola emellertid bemälda befattningshavare placeras i 15:de lönegraden. I följd härav har utskottet funnit anslagsposten i fråga kunna begränsas till 168,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Å byggnadsstyrelsens nu gällande ordinarie stat finnas uppförda fyra arvoden å 4,000 kronor till en var av 3 assistenter och en statistiker. Enligt det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till ny stat för styrelsen skulle avlöningarna till nämnda befattningshavare från och med år 1922 bestridas från det i statförslaget upptagna anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., och har samtidigt en förhöjning av arvodena ifrågasatts med 1,400 kronor. Under hänvisning till vad utskottet i sitt utlåtande nr 2 A, punkt 4:o), anfört rörande grunderna för bestämmandet av avlöningarna för icke-ordinarie befattningshavare hos de myndigheter, som innefattas i det av riksdagen numera godkända avlöningsreglementet för statsdepartement och centrala ämbetsverk, får utskottet uttala, att utskottet förutsätter, att frågan om storleken av de avlöningsförmåner, som böra utgå till nämnda fyra tjänstemän liksom övriga icke-ordinarie befattningshavare hos byggnadsstyrelsen, tages under förnyat övervägande av Kungl. Maj:t med iakttagande av de grunder, som sålunda enligt utskottets i nämnda utlåtande uttalade och av riksdagen numera biträdda mening böra komma i tillämpning. Någon ändring i det för ändamålet av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet, 65,500 kronor, torde icke härav vara betingad.

Vid bifall till vad utskottet sålunda hemställt, skulle totalbeloppet av ifrågavarande anslag komma att nedsättas till 238,000 kronor.

Beträffande det i ovannämnda motioner framförda spörsmålet om behovet av vissa organisatoriska förändringar i fråga om byggnadsstyrelsen, närmast avseende styrelsens byggnadsbyrå, får utskottet anföras, att, enligt vad utskottet inhämtat, insikten om nödvändigheten av åtgärders vidtagande i sådant syfte redan föranlett byggnadsstyrelsen att själv igångsätta utredning härom, samt att vid sådant förhållande någon särskild framställning från riksdagens sida i detta hänseende icke nu synes böra ifrågakomma. I anslutning till vad motionärerna anført rörande angelägenheten av att vid bedrivandet av statens byggnadsverksamhet iakttages planmässighet och sparsamhet, särskilt gående ut på åstadkommande av enhetliga normer för statens bostadsbyggen, vill utskottet emellertid framhålla vikten av att intet underlåtes till vinnande av nu angivna syften samt att vid utarbetandet av de organisationsförslag, vartill ovannämnda utredning kan giva anledning, de av motionärerna anförda synpunkterna vinna tillbörligt beaktande.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anført, för utskottet hemställa,

I) att riksdagen må

a) bestämma antalet ordinarie befattningshavare hos byggnadsstyrelsen på nedanstående sätt:

Befattningshavare.	Avlönings- grad.
1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i reglementet	—
4 byggnadsråd	B 20
1 byråchef	B 20
6 intendent	B 16
1 sekreterare	B 15
1 kamrerare	B 15
2 kanslibiträden, kvinnliga	C 3
2 kontorsbiträden, kvinnliga	C 2
1 förste expeditionsvakt	B 3
1 expeditionsvakt	B 1

b) godkänna följande stat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas från och med år 1922:

Stat:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	168,000 kronor.
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	4,500 »
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	65,500 »

Förslagsanslag 238,000 kronor.

c) under rubriken *byggnadsstyrelsen*, i stället för det nu för ändamålet uppförda bestämda ordinarie anslaget, å riksstaten från och med år 1922 uppföra ett förslagsanslag å 238,000 kronor.

II) att herr J. B. Johanssons och herr Lindmans m. fl. i ämnet väckta motioner må anses besvarade genom vad utskottet härovan anført.

31:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30) att till förstärkning av arbetskrafterna hos byggnadsstyrelsen på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 90,000 kronor.

*Förstärkning
av arbetskraf-
terna hos
byggnads-
styrelsen.*

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 69—71 av åberopade statsrådsprotokollet.

[30.]

Å nu gällande ordinarie stat för byggnadsstyrelsen finnes uppfört ett anslag å 36,800 kronor till vikariatsersättningar samt arvoden åt arkitekter utom stat och extra biträden m. m. Till förstärkning av detta anslag hava alltsedan år 1919 medel anvisats å extra stat; och har för ändamålet för år 1921 beviljats ett förslagsanslag, högst, 44,000 kronor.

I skrivelse den 21 september 1920 har byggnadsstyrelsen meddelat, att styrelsen jämväl för år 1922 vore i behov av en liknande förstärkning av det ordinarie anslaget, dock till väsentligt högre belopp, och har styrelsen hemställt, att för ändamål, varom nu är fråga, måtte för år 1922 anvisas ett extra anslag å 81,300 kronor.

Den nu begärda anslagsökningen, eller alltså 37,300 kronor avses huvudsakligen för anställande av ytterligare extra arbetskrafter hos styrelsen. Sistnämnda belopp skulle enligt styrelsens förslag fördela sig på följande sätt:

Byggnadsbyrån.

1 extra arkitektbiträde	kronor 5,000
1 kvinnligt skrivbiträde	» 1,600
Ytterligare extra biträden samt ersättning åt specialister beträffande värme-, vatten- och avloppsledningar samt elektriska kraft- och belysningsledningar, hissar m. m.	» 5,500

Intendentsbyrån.

Ökning av nu utgående arvode till en extra assistent	» 1,000
1 assistentbiträde	» 2,100
1 ritare	» 3,000
ökning av arvoden å biträden för hyres- och möbelärenden	» 400
var till kommer arvoden till vissa extra befattningshavare, vilkas avlöningar hittills utgått från anslaget till byggnader och reparationer	» 8,600

Kulturhistoriska byrån.

Arvoden åt arkitekter utom stat kronor 2,500

Administrativa byrån.

Ökad ersättning åt amanuenser och extra biträden m. m. » 6,600
 Förstärkning av nu tillgängliga anslag till ersättningar åt semester-
 vikarier » 1,000

I nämnda skrivelse framhåller styrelsen vidare önskvärdheten av att de belopp, som äskats såväl för arvodestillägg åt vissa befattningshavare som ock för anställande av ytterligare extra arbetskrafter, bleve tillgängliga redan under senare halvåret 1921, och hemställer styrelsen om anvisande för sådant ändamål å tilläggsstat för år 1921 av 20,150 kronor, i vilken summa ingår ett belopp av 1,500 kronor, avsett till förstärkning utom avlöningarna för två assistenter och en statistiker, vilkas avlöningar utgå från styrelsens ordinarie avlöningsanslag.

Då byggnadsstyrelsens utredning otvivelaktigt utvisade, framhåller departementschefen, att behov föreläge av en väsentlig ökning av de icke ordinarie arbetskrafterna, syntes en betydande förhöjning av det extra anslagets belopp vara av behovet påkallad. Med hänsyn härtill och då den föreslagna nya löneregleringen för departementen och centrala ämbetsverken även som en konsekvens förde med sig ökade avlöningsförmåner för ifrågavarande befattningshavare, funne sig departementschefen, i anslutning till de av chefen för finansdepartementet framlagda grunder, böra förorda, att å extra stat för år 1922 för avsedda ändamål anvisades i runt tal 90,000 kronor, vilket i själva verket innebure någon nedsättning i de av styrelsen framställda kraven å ökade arbetskrafter.

Jämväl syntes erforderligt, att ytterligare anslagsmedel ställdes till styrelsens förfogande för senare halvåret 1921. Med hänsyn bland annat därtill, att de föreslagna arvodesförhöjningarna ej torde böra träda i tillämpning under nämnda år, ansåge departementschefen det av styrelsen begärda beloppet kunna nedsättas till 15,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Med hänsyn till vikten av att erforderliga arbetskrafter stå till byggnadsstyrelsens förfogande vid utövändet av styrelsens i ekonomiskt hänseende synnerligen vittomfattande verksamhet, får utskottet tillstyrka, att anslag för ändamålet beviljas med av Kungl. Maj:t föreslagna belopp, nämligen 90,000 kronor för år 1922 och 15,000 kronor å 1921 års tilläggsstat. Det bör uppmärksammas, att en betydande del av den föreslagna höjningen i det å riksstaten äskade anslagsbeloppet har föranletts dels av de förändrade grunder för beräkningen av avlöningarna vid de centrala ämbetsverken, som antagits vid innevarande

års riksdag, dels ock därav, att vissa avlöningsbelopp, till vilkas täckande medel tidigare beretts från anslaget till byggnader och reparationer, hädanefter ansetts böra utgå från nu ifrågavarande anslag.

I fråga om det å tilläggsstaten äskade beloppet av 15,000 kronor avger utskottet förslag i sitt utlåtande nr 20 B.

Beträffande riksstaten får utskottet, under återopande i övrigt av vad utskottet i sitt utlåtande nr 2 A, punkt 4:o) anført, nu hemställa,

att riksdagen må till *förstärkning av arbetskrafterna hos byggnadsstyrelsen* på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 90,000 kronor.

32:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31) får utskottet hemställa,

att riksdagen må från och med år 1922 höja det ordinarie reservationsanslaget för utförande av *mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader*, nu 3,000 kronor, med 7,000 kronor till 10,000 kronor.

Mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader.

[31.]

33:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 32) att för beredande av lokaler för vissa byggnadsstyrelsens byråer m. m. på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 21,500 kronor.

Beredande av lokaler för vissa byggnadsstyrelsens byråer m. m.

[32.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet sid. 73—75.

För liknande ändamål finnes å årets riksstat anvisat ett belopp av 17,770 kronor.

Den nu föreslagna förhöjningen i anslagsbeloppet är föranledd av ökad hyra ävensom ökat behov av medel till avlöningar åt personal, anställd för upprätthållande av förbindelsen mellan styrelsens olika lokaler. För sistnämnda ändamål har därjämte äskats ett belopp av 900 kronor å årets tilläggsstat.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag får utskottet beträffande riksstaten nu hemställa,

Utskottets yttrande.

att riksdagen må för beredande av *lokaler för vissa byggnadsstyrelsens byråer m. m.* på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 21,500 kronor.

34:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33) får utskottet hemställa,

Länsarkitekter.

[33.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till avlöning av *länsarkitekter* å extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 25,000 kronor.

Byggnader
och repara-
tioner.

[34].

35:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34) att från och med år 1922 höja det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer från 370,000 kronor med 80,000 kronor till 450,000 kronor.

Till förstärkning av ifrågavarande anslag har å tilläggsstat för år 1921 äskats ett belopp av 500,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 76—81 av åberopade statsrådsprotokollet.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 28 januari 1921 avlåten proposition (nr 51), under åberopande av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels till ytterligare förstärkning av det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer, utöver i statsverkspropositionen för ändamålet äskade 500,000 kronor, på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 200,000 kronor;

dels ock till täckande av merkostnader, som under år 1921 väntas uppkomma å vissa i statsrådsprotokollet angivna, under samma år pågående byggnadsföretag, till vilka riksdagen anvisat eller kan komma att anvisa medel, på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 269,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I skrivelse den 28 september 1920 hemställde byggnadsstyrelsen, dels att det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer, som alltsedan år 1915 varit i riksstaten upptaget till 370,000 kronor, måtte från och med år 1922 höjas till 450,000 kronor, dels ock att å 1921 års tilläggsstat måtte anvisas ett anslag av 650,000 kronor till förstärkning av nyssnämnda ordinarie anslag.

Beträffande det förstärkningsanslag, som under kristiden av riksdagen anvisats för att täcka de genom krisen uppkomna merkostnaderna för under rubriken byggnader och reparationer hänförliga arbeten, anförde styrelsen, att det under den alltjämt pågående byggnadskonflikten varit omöjligt att vinna en exakt beräkning av de väntade priserna inom byggnadsfacket under år 1921, men att styrelsen för att få fram en siffra att utgå från vid beräkandet av det för år 1921 erforderliga tilläggsanslagets storlek låtit verkställa en utredning. Denna utredning, som omfattade byggmästeri-, snickeri-, måleri-, plåtslageri-, kakelugnsmakeri- och glasmästeriarbeten, visade en jämförelse mellan 1914 års och 1920 års av styrelsen antagna anbudspriser för arbeten i Stockholm, vilka anbud för år 1920 emellertid, utom beträffande kakelugnsmakeri- och glasmästeriarbeten, vore avgivna med reservation för höjningar. Utredningen hade givit till resultat en förhöjning med 218 %. Motsvarande ökning beträffande värmeledningsarbeten hade beräknats till 520 % och beträffande gas-, vatten- och avloppsledningar till 295 % i jämförelse med ett

grundpris av 100 år 1914. Med stöd av nämnda utredning ansåge styrelsen ökningen för byggnadsarbeten i deras helhet för år 1921 böra beräknas till 275 à 300 % i jämförelse med 1914 års priser, men hade styrelsen, med hänsyn till nödvändigheten att, för iakttagande av största möjliga sparsamhet, nedbringa ifrågakvarande förstärkningsanslag, vid anslagsbeloppets bestämmande utgått från en så låg procentsats som 220 %. Med tillämpning av sistberörda procentsats erfordrades, under förutsättning av bifall till styrelsens framställning om höjning av det ordinarie anslaget, ett tilläggsanslag å 990,000 kronor — motsvarande 220 % av 450,000 kronor. Då till anslagen till byggnader och reparationer inginge de uppskattade hyresinkomsterna från statsegendomarna, kunde tilläggsanslaget nedsättas med skillnaden mellan de för år 1921 uppskattade hyresinkomsterna och motsvarande inkomster för år 1914 eller med omkring 340,000 kronor till 650,000 kronor.

Såsom ovan nämnts, har Kungl. Maj:t i enlighet med byggnadsstyrelsens hemställda föreslagit riksdagen att från och med år 1922 höja det ordinarie anslaget till byggnader och reparationer med 80,000 kronor till 450,000 kronor. Däremot har Kungl. Maj:t, med hänsyn därtill, att samtliga de vid utgången av år 1920 befintliga reservationer å anslag till byggnader och reparationer icke fullständigt komme att tagas i anspråk för redan tidigare beslutade arbeten, föreslagit en nedsättning i det av styrelsen begärda förstärkningsanslaget för år 1921 till 500,000 kronor.

I skrivelse den 11 januari 1921 har byggnadsstyrelsen sedermera meddelat, att styrelsen efter byggnadskonfliktens upphörande låtit undersöka den inverkan, som de vid konfliktens lösning fastställda nya lönevillkoren hade på de av styrelsen tidigare beräknade byggnadskostnaderna, och har styrelsen om resultaten av denna sin undersökning anfört följande:

»Utgående från ett indextal av 100 såsom gällande för byggnadskostnaderna enligt 1914 års priser har utredningen givit vid handen, att motsvarande indextal efter det senaste avtalet bör upptagas till 395, sedan de nu gällande anbuden från de under 1920 antagna hantverksmästarna i enlighet med de i anbuden gjorda reservationerna blivit reglerade med hänsyn till de nya avtalen. I ovanberörda framställning av den 28 september 1920 meddelade styrelsen, att den då gjorda utredningen, baserad på de före den 1 april 1920 gällande avtalen mellan arbetsgivar- och arbetarorganisationerna, givit indextalet 318 till resultat, vadan en ytterligare ökning av 77 % numera uppkommit, räknat å 1914 års priser. Ökningen å anbuden för maj månad 1920 blir sålunda omkring 24 %. Förutsättes någon minskning å materialpriserna, såsom synes kunna förväntas, skulle ökningen alltså kunna beräknas till omkring 20 %.

Med denna beräkningsgrund skulle alltså till förstärkning av det ordinarie anslaget till byggnader och reparationer, utöver vad byggnadsstyrelsen i ovanberörda framställning äskat, erfordras ytterligare omkring 200,000 kronor, det vill säga 20 % av 990,000 kronor.»

I enlighet härmed har i propositionen nr 51 framlagts förslag om att det tidigare å 1921 års tilläggsstat begärda förstärkningsanslaget om högst 500,000 kronor måtte förhöjas med ett belopp, högst 200,000 kronor.

Dessutom hava emellertid de av nya byggnadsavtalet föranledda kostnadsförhöjningarna medfört behov av förstärkning av vissa tidigare för olika byggnadsföretag beviljade anslag, på sätt nedanstående tablå utvisar:

Byggnadsarbeten.	Anvisade eller begärda medel.	Belopp, varå förhöjning begäres (beträffande redan utanordnade anslag i november 1920 återstående anslagsbelopp, som ej avse 1922).	20 % å de i nästföregående kolumn angivna belopp.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Utvidgning och förändring av utrikesdepartementets lokaler.....	145,000	145,000	29,000
Beredande av lokaler åt försvarsdepartementet...	542,500	390,000	78,000
Om- och tillbyggnad av Preisiska huset.....	440,000	420,000	84,000
Inredande till tjänstelokaler av vinden i gamla riksdagshuset:			
Av 1920 års riksdag anvisade	210,000	390,000	78,000
Hos 1921 års riksdag begärda	180,000		
Samma	—	—	269,000

Jämväl sistnämnda belopp, 269,000 kronor, har nu uti ovanförmälda proposition nr 51 äskats för år 1921.

Utskottets yttrande.

Såsom den i statsverkspropositionen lämnade utredningen utvisar, motsvarar den begärda förhöjningen av det ordinarie reservationsanslaget huvudsakligen den årliga underhållskostnaden, beräknad efter 1914 års priser, av det flertal nya egendommar, som från och med nämnda år ställts under byggnadsstyrelsens vård. Med hänsyn härtill får utskottet tillstyrka, att ifrågavarande förhöjning beviljas.

Då en företagen granskning av övriga ovan angivna medelsbehov givit vid handen, att någon nedsättning av de för ändamålet äskade anslagsbeloppen icke synes möjlig, anser sig utskottet även i dessa delar böra biträda Kungl. Maj:t förslag.

Under erinran att utskottet i annat sammanhang avgiver förslag om anvisande på tilläggsstat av ovannämnda båda belopp nämligen högst 700,000 kronor och 269,000 kronor, får utskottet beträffande anslag å riksstaten nu hemställa,

att riksdagen må från och med år 1922 höja det ordinarie reservationsanslaget till *byggnader och reparationer* från 370,000 kronor med 80,000 kronor till 450,000 kronor.

36:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35) *dels* för påbörjande av arbetena med yttre restaurering av Stockholms slott, i huvudsaklig överensstämmelse med ett i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 7 januari 1921 framlagt förslag, på extra stat för år 1922 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 84,000 kronor;

Yttre restaurering av Stockholms slott m. m.
[35.]

dels ock för uppmätningar av nämnda slott m. m. bevilja ett anslag av 34,700 kronor och därav på extra stat för år 1922 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 17,350 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 81—89 av åberopade statsrådsprotokollet.

Kostnaden för det årliga underhållet av Stockholms slott är avsedd att bestridas dels från det under första huvudtiteln uppförda ordinarie anslaget till reparationer å nämnda slott m. fl. för de kungl. hoven upplätta byggnader, dels ock från medel, som anvisats å extra stat till förstärkande av detta anslag.

För utförande av underhållsarbeten eller reparationer av mera omfattande natur hava emellertid särskilda belopp tid efter annan anvisats.

Med skrivelse den 28 september 1920 har nu riksmarskalksämberet till Kungl. Maj:ts prövning överlämnat ett av ståthållaren å slottet och professor I. Tengbom med anledning av erhållet uppdrag utarbetat och i skrivelse den 15 september 1920 närmare angivet förslag till sådana arbeten å Stockholms slott, som ansetts oundgängliga med hänsyn till slottets effektiva vård och underhåll men vilka voro av sådan omfattning, att de icke kunde bestridas med ordinarie underhållsanslag.

De sålunda angivna arbetena avsåge i huvudsak följande:

1) Förnyande till större delen av yttertaket kopparbeklädnad.
2) En omfattande reparation av ytterfasaderna, som i trots av den senaste restaureringen börjat vittra, och i samband därmed eventuellt återinförande av målning till skydd för vissa stenpartier, ävensom iståndsättande av de sönderfallande stenbalustraderna såväl å taket som mot Logården.

3) Dränering av borggården och rationellt bortledande av dagvattnet såväl därstädes som på Logården.

4) Genomgående iståndsättande av utvändiga portar och fönster m. m.

Beträffande det för ändamålet erforderliga anslagsbeloppet vilket beräknats till 1,484,000 kronor, anser riksmarskalksämberet detsamma böra fördelas på sex år, därvid för år 1922 borde anvisas ett belopp av 84,000 kronor för påbörjande av de mest angelägna arbetena och för vart och ett av de följande fem åren ett belopp av 280,000 kronor.

I sammanhang med framställningen om anslag till reparationsarbeten har riksmarskalksämberet upptagit frågan om uppläggande av ett fullständigt ritnings- och fotografiarkiv över kungl. slottet, för vars påbörjande begäres ett extra anslag av 34,700 kronor. Den specificerade redogörelsen för detta anslags användande har ansetts giva vid handen, att det begärda beloppet är synnerligen lågt beräknat.

Utskottets
yttrande.

Även om de kostnader, varmed ifrågavarande restaureringsarbeten skulle vara förbundna, synas högst betydande, torde frågan om dessa arbetens företagande icke längre låta sig undanskjuta. Företagna besiktningar hava nämligen givit vid handen, att ovannämnda brister å slottet i huvudsak äro av den art, att det måste anses vara en trängande nödvändighet att de föreslagna arbetena med det snaraste verkställas, om icke byggnadens bestånd skall äventyras. Riksdagens revisorer hava också i sin till innevarande års riksdag avgivna berättelse framhållit, att åtgärder snarast möjligt borde vidtagas för istandsättande av slottet, vårt lands förnämsta monumentala byggnad. Utskottet får därför tillstyrka, att dessa arbeten komma till utförande och att det nu å 1922 års riksstat för deras påbörjande äskade beloppet, 84,000 kronor, ställes till förfogande.

Utskottet vill också biträda det framlagda förslaget om anvisande av medel för att möjliggöra upprättandet av ett ritnings- och fotografiarkiv över slottet. Betydelsen härav, särskilt ur kulturhistorisk synpunkt, bör icke underskattas.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) för påbörjande av arbetena med *yttre restaurering av Stockholms slott*, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 7 januari 1921 förordat förslag, på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 84,000 kronor;

b) för *uppmätningar av nämnda slott m. m.* bevilja ett anslag av 34,700 kronor och därav på extra stat för år 1922 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 17,350 kronor.

37:o) Kungl. Maj:t har (punkt 36) föreslagit riksdagen att för utförande av om- och påbyggnadsarbeten å de i kvarteret Grönlandet norra i Stockholm befintliga byggnaderna, utöver de av riksdagen härför anslagna belopp, sammanlagt 4,900,000 kronor, å extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag å 400,000 kronor.

Om- och påbyggnad av egendomen inom kvarteret Grönlandet norra i Stockholm.

[36.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 90—93 av åberopade statsrådsprotokollet.

Den merkostnad för ifrågavarande arbeten, som beräknats uppkomma, beror till en del på att kostnaderna för utförandet av själva byggnadsarbetena, varom avtal slutits med enskild firma på grundval av infordrade entreprenadanbud, överstigit de i sådant hänseende tidigare upptagna beloppet med över 200,000 kronor. I övrigt är det nu äskade tilläggsanslaget avsett till täckande av de utgifter, som värme- och ventilationsanläggningarna samt gas-, vatten- och avloppsledningarna anses komma att betinga.

Enligt nya kostnadsberäkningar, som på föranstaltande av utskottet uppgjorts inom byggnadsstyrelsen, skulle den uppgivna merkostnaden för ifrågavarande om- och påbyggnadsarbeten kunna antagas komma att inskränka sig till 200,000 kronor. Utskottet anser sig böra tillstyrka att medel till täckande av detta belopp nu anvisas.

Utskottets yttrande.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för utförande av *om- och påbyggnadsarbeten å de i kvarteret Grönlandet norra i Stockholm befintliga byggnaderna*, utöver de av riksdagen härför anslagna belopp, sammanlagt 4,900,000 kronor, å extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag å 200,000 kronor.

38:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 37) att av det belopp, 8,722,360 kronor, som beviljats för uppförande å tomten nr 3 i kvarteret Murmästaren och i kvarteret Kandidaten av byggnader för inrymmande av i huvudstaden förlagda ämbetsverk och statsinstitutioner m. m., på extra stat för år 1922 såsom reservationsanslag anvisa 3,000,000 kronor.

Uppförande av ämbetsbyggnader å tomten nr 3 kvarteret Murmästaren i samt i kvarteret Kandidaten.

[37.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 93—102 av åberopade statsrådsprotokollet.

Med anledning av Kungl. Maj:ts förslag i en den 12 mars 1920 avlåten proposition, nr 401, har riksdagen för inlösen av den barnbördshuset tillhöriga tomten nr 3 i kvarteret Murmästaren samt för uppförande å denna tomt ävensom i kvarteret Kandidaten av byggnader för inrymmande av i huvudstaden förlagda ämbetsverk och statsinstitutioner beviljat ett belopp av 8,722,360 kronor samt därav såsom reservationsanslag anvisat dels å tilläggsstat för år 1920 under sjunde huvudtiteln 700,000 kronor, dels ock å extra stat för år 1921 under sjätte huvudtiteln 3,000,000 kronor.

Av förenämnda belopp, 8,722,360 kronor, avsågos sammanlagt 562,360 kronor för återbetalande till riksgäldskontoret av vissa förskott samt för inlösen av det i kvarteret Murmästaren belägna tomtområdet. Återstående beloppet, 8,160,000 kronor, avsågs för bestridande av byggnadskostnaderna, av vilka enligt framlagda preliminära beräkningar 4,520,000 kronor skulle belöpa å byggnaden i kvarteret Murmästaren och 3,640,000 kronor å byggnaden i kvarteret Kandidaten.

I samband med avlåtande av Kungl. Maj:ts förenämnda proposition hade detaljerade planer rörande utförandet av de båda nybyggnaderna icke kunnat framläggas. Riksdagen uttalade emellertid sin förväntan, att förslagsritningar och närmare kostnadsberäkningar skulle underställas riksdagens prövning innan byggnadsarbetena påbörjades.

I fråga om användningen av byggnaderna förutsattes i Kungl. Maj:ts proposition, att inom kvarteret Kandidaten skulle beredas lokaler för generalstaben jämte den topografiska avdelningen av rikets allmänna kartverk ävensom för krigsarkivet, artilleri- och ingenjörshögskolan samt sjökrigshögskolan, medan genom nybyggnaden inom kvarteret Murmästaren skolöverstyrelsens och tillsvidare vattenfallsstyrelsens lokalfrågor skulle kunna lösas.

Det nu framlagda och av departementschefen förordade förslaget till nybyggnad i kvarteret *Murmästaren* avser uppförande av en byggnad, innehållande ett rumsantal av omkring 310, oavsett utrymmen för arkiv under byggnaden, med en nyttig volym av 59,000 kubikmeter, mot förut beräknade 300 rum, respektive 56,500 kubikmeter. Byggnadskostnaden enligt detta förslag skulle komma att, med samma enhetspris, som tidigare beräknats, uppgå till 4,720,000 kronor, motsvarande en kostnad av 15,200 kronor per rum.

Det beträffande nybyggnaden i kvarteret *Kandidaten* upprättade byggnadsförslaget avser tomtens utbyggnad i anslutning till den redan å tomten befintliga byggnaden för krigshögskolan på sådant sätt, att

denna byggnad kommer att ingå såsom västra flygel till en större byggnad, med huvudpartiet förlagt utmed Löjtnautsgatan samt med ytterligare en flygel i hörnet mellan Östermalms- och Skeppargatorna.

Beträffande den omfattning byggnaden i Kandidaten sålunda skulle komma att erhålla anför departementschefen följande:

»Jämväl beträffande kvarteret Kandidaten innebär det föreliggande byggnadsförslaget en betydande utvidgning av det föregående år framlagda projektet, i det den nu föreslagna byggnaden skulle erhålla en volym av 70,000 kubikmeter mot förut beräknade 45,500 kubikmeter. Denna utvidgning har skett dels för att bättre tillgodose utrymmesbehovet för vissa myndigheter och institutioner, som man redan tidigare tänkt sig hit förlagda, dels ock för att bereda lokaler för ytterligare ett antal myndigheter. I nu berörda syfte har man i det föreliggande förslaget sökt att i möjligaste mån utnyttja tomtarealen. Sålunda har bland annat vinden inretts till en sjätte våning för generalstabens topografiska avdelning, varjämte en andra källare inretts under den källare, som redan förutsattes i den första utredningen. Genom anordnande av denna andra källare har man i första hand velat tillgodose det krav på erhållande i fall av behov av fullt bombfria expeditionslokaler, som från generalstabens sida framställts. Därjämte är att märka, att man på grund av markens beskaffenhet i varje fall vid grundläggningen måste bortschakta marken och nedföra grundmurarna till ungefär det djup, som motsvarar den undre källarens golv. Det är således endast fråga om inläggning av sådant golv, som erfordras för att göra detta understa parti av byggnaden till slutet rum. Tills vidare skulle detta utrymme, enligt vad byggnadsstyrelsen tänkt sig, inrymma krigsarkivet.

Beträffande byggnadskostnaden räknar byggnadsstyrelsen nu med en totalkostnad av 6,100,000 kronor mot förut beräknade 3,640,000 kronor. Samtidigt har jämväl enhetspriset stigit från 80 kronor per kubikmeter till 87 kronor per kubikmeter. Då det syns mig angeläget tillse, om möjlighet ej förefinnes att nedbringa dessa höga kostnader, har jag från byggnadsstyrelsen infortrat utredning i detta hänseende.

I en till mig med anledning härav överlämnad promemoria har framhållits, att främsta orsaken till kostnadsökningen är att söka i de föreslagna utvidgningarna av byggnaden genom inredande av ytterligare en våning samt anordnande av en undre källare ävensom genom inredning av den övre källaren delvis till arbetslokaler. Härtill komme, att priserna sedan föregående år ökats, att i det senaste kostnadsförslaget medräknats kostnaderna för arkivinredning samt slutligen att grund-

läggningen visat sig komma att bliva betydligt dyrbarare än vad i den ursprungliga approximativa kostnadsberäkningen förutsattes.

Beträffande de föreslagna arbetena ifråga om vinden och källarna har framhållits, att det icke vore lämpligt att utesluta något av dessa arbeten, enär ifrågavarande lokaler vore för sina respektive ändamål synnerligen väl lämpade och behöfliga. Av utredningen framgår vidare, att någon ytterligare förenkling av byggnaden vare sig beträffande dess inre eller yttre anordningar icke torde kunna påfordras. Det är särskilt att märka, att förslagsställaren, på byggnadsstyrelsens anmodan, uteslutit en del natursten i fasaderna, vilka i det nu föreliggande förslaget äro avsedda att utföras i putsat tegel. Användandet av natursten har inskränkts till sockel, omfattningar kring huvudportaler samt till sådana detaljer, som med hänsyn till byggnadens framtida underhåll helst böra utföras av naturlig sten.

Med användande av samma enhet för rumsstorleken, som tillämpats beträffande kvarteret Murmästaren, skulle man på den golvyta, som står till förfogande i den föreslagna nybyggnaden i kvarteret Kandidaten, kunna erhålla 400 rum. Emellertid är att märka, att tre av de största i byggnaden förslagsvis inrymda institutionerna, generalstaben och de båda högskolorna, äro i behov av ett stort antal salar av betydande mått (hörsalar, ritsalar, laboratorier, bibliotek m. m.) samt att i vindsvåningen, som avsetts för den topografiska avdelningen, mellanväggarnas antal av ekonomiska skäl inskränkts till det minsta möjliga. Med hänsyn härtill beräknas rumsantalet i verkligheten komma att uppgå till allenast 264.»

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet får tillstyrka, att ifrågavarande båda nybyggnader komma till utförande i enlighet med de av departementschefen förordade planerna.

Beträffande byggnadskostnaderna vill utskottet erinra, att de i detta hänseende framlagda beräkningarna icke äro avsedda att vara och på grund av de ovissa tidsförhållandena icke kunna vara definitiva.

Vad därefter frågan om anvisande av anslag för år 1922 beträffar, torde böra uppmärksammas, att, enligt vad utskottet vid företagen granskning av det i detta hänseende äskade beloppet inhämtat, arbetena under tiden före år 1923 synas komma att inskränkas till att omfatta endast själva grundläggningen samt att härför icke kan antagas komma att åtgå större belopp än att det å 1921 års riksstat för ändamålet anvisade anslaget, 3,000,000 kronor, torde bliva tillräckligt jämväl för täckande av medelsbehovet under år 1922.

Då vid sådant förhållande något nytt anslag för sistnämnda år icke kan anses behöfligt, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke må av riksdagen bifallas.

39:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 38) att för anordnande av värmeledning i kammarrättens hus på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 95,000 kronor.

Anordnande
av värmeledning i kammarrättens hus.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 103—105 av åberopade statsrådsprotokollet.

[38.]

Av den i ärendet lämnade utredningen framgår, att ett införande av fullständig värmeledning i kammarrättens hus måste anses av behovet påkallat såväl för vinnande av större trygghet mot eldfara som ock för ett bättre utnyttjande av utrymmena därstädes.

Utskottets
yttrande.

Utskottet får därför tillstyrka, att åtgärder i sådant syfte vidtagas. Enligt vad införskaffade nya kostnadsuppgifter giva vid handen skulle emellertid anslag för ändamålet icke behöva utgå med högre belopp än 75,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *anordnande av värmeledning i kammarrättens hus* på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 75,000 kronor.

40:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39) får utskottet hemställa,

Förhyrande
av bostad
åt landshövdingen i Västernorrlands län.

att riksdagen må till förhyrande av *bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län* å extra stat för år 1922 bevilja ett förslagsanslag, högst, 7,000 kronor.

41:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40) får utskottet hemställa,

[39.]

att riksdagen må, av det till *om- och tillbyggnad av det s. k. Preisiska huset i Stockholm* av riksdagen beviljade anslaget, 440,000 kronor, på extra stat för år 1922 såsom reservationsanslag anvisa återstående beloppet, 20,000 kronor.

Om- och tillbyggnad av det s. k. Preisiska huset i Stockholm.

[40.]

Nytt landsstatshus i Göteborg.
[41.]

42:o) Kungl. Maj:t har (punkt 41) föreslagit riksdagen att av det till uppförande av nytt landsstatshus i Göteborg beviljade beloppet, 985,000 kronor, på extra stat för år 1922 såsom reservationsanslag anvisa återstående delen, 485,000 kronor.

I en den 13 februari 1920 dagtecknad proposition, nr 149, framlade Kungl. Maj:t för riksdagen förslag om uppförande av nytt landsstatshus i Göteborg, och har riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning i ämnet, för nämnda ändamål beviljat ett belopp av 985,000 kronor samt därav å extra stat för år 1921 under sjätte huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Utskottets yttrande.

Enligt vad av utskottet införskaffade upplysningar giva vid handen torde genom iakttagande av vissa förenklingar vid utförandet av ifrågasvarande nybyggnad besparingar kunna göras i viss omfattning, varigenom totalkostnaderna för företaget skulle kunna nedbringas till 970,000 kronor och alltså motsvarande sänkning i det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet kunna företagas.

Utskottet får därför nu hemställa,

att riksdagen må av det till uppförande av *nytt landsstatshus i Göteborg* beviljade beloppet, 985,000 kronor, på extra stat för år 1922 såsom reservationsanslag anvisa 470,000 kronor.

Tillbyggnad av länsresidenset i Karlstad.
[42.]

43:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 42) att för tillbyggnad av länsresidenset i Karlstad i huvudsaklig överensstämmelse med det av departementschefen i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 7 januari 1921 angivna förslaget på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Å tilläggsstat för år 1921 har för samma ändamål äskats ett anslag av 200,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 108—116 av åberopade statsrådsprotokollet.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren (nr 69) av herr *M. Hellberg* och den andra inom andra kammaren (nr 90) av herr *L. J. Carlsson-Frosterud*, har hemställts, att riksdagen med avslag på Kungl. Maj:ts förevarande framställningar måtte besluta sådan ombyggnad av länsresidenset i Karlstad, att dess övre våning inredes till lokal åt landskansliet och att dettas förra lokal upplåtes åt länets lantmäterikontor samt att i samband därmed i stället för bostad åt den

under innevarande år befattningen tillträdande nye landshövdingen anvisas ett till erforderligt belopp bestämt hyreshidrag.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionerna.

Sedan länge har frågan om beredande av bättre lokaler för länsstyrelsen i Värmlands län samt lantmäterikontoret därstädes varit föremål för utredning, och har senast i en till 1919 års riksdag avlåten proposition, nr 102, förslag i ämnet framlagts, därvid medel åskades till en utvidgning av länsstyrelsens lokaler. Denna framställning blev av riksdagen bifallen. Sedermera hava från såväl länsstyrelsen som lantmäteristyrelsen framställningar inkommit om ytterligare åtgärder i förevarande avseende. Med anledning av dessa framställningar har nu byggnadsstyrelsen med skrivelse den 28 september 1920 framlagt förslag om tillbyggnad av länsresidenset i Karlstad.

Länsresidenset i Karlstad, vari länsstyrelsen är inrymd, utgöres av en i två våningar uppförd huvudbyggnad med huvudfasad åt Residens-torget jämte två fristående mindre flygelbyggnader, den södra åt Tingvallagatan och den norra åt Kungsgatan.

Rörande det föreliggande lokalbehovet och det lämpligaste sättet att tillgodose detta anför departementschefen, bland annat, följande:

»Genom de åtgärder, som tid efter annan vidtagits för erhållande av ökat utrymme inom länsresidenset i Karlstad, har, såsom länsstyrelsen jämväl framhållit, landskontorets behov av ämbetslokaler blivit tillgodosett. Annorlunda ställer sig däremot förhållandet beträffande landskansliet. Sedan lång tid tillbaka har denna avdelning av länsstyrelsen varit synnerligen trångbodd, och har denna olägenhet med det växande arbetet blivit allt mera kännbar. Genom anordnande av ny arkivlokal har visserligen någon lättnad erhållits, men därigenom har dock bristen på tillräckliga arbetslokaler för tjänstemännen icke blivit avhjälpt. En utvidgning av landskansliets lokaler synes därför vara starkt av behovet påkallad. Under nuvarande förhållanden hade jag dock icke ansett mig kunna förorda igångsättandet av en tillbyggnad av länsresidenset, såvida icke det läge, vari lantmäterikontorets lokalfråga befinner sig, gjort en dylik åtgärd nödvändig.

Såsom av utredningen framgår, kan det icke påräknas, att lantmäterikontoret får kvarbliva i den lägenhet, som för dess räkning förhyres, längre än till den 1 oktober 1921, efter vilken tidpunkt husägaren önskar disponera lägenheten såsom bostadslägenhet. Det är jämväl att märka, att lägenheten såväl med hänsyn till utrymme som ur eldsä-

kerhetssynpunkt är otillfredställande såsom lokal för ifrågavarande kontor. I detta sammanhang kan nämnas, att lantmäteristyrelsen redan i skrivelse den 10 mars 1919 gjort framställning om åtgärder för ordnande på ett stadigvarande sätt av lantmäterikontorets lokalfråga och därvid framhållit, att nämnda lägenhet icke komme att bereda lantmäterikontoret erforderligt utrymme under längre tid än högst till berörda den 1 oktober 1921. Att efter denna tid förhyra annan lämplig lokal för kontoret torde möta synnerligen stora svårigheter med hänsyn till den i Karlstad rådande bostadsbristen. Då ej heller i någon kronan tillhörig byggnad för närvarande rum torde kunna beredas, synes alltså nödvändigt att genom nybyggnad lösa denna fråga.»

Det av departementschefen tillstyrkta förslaget avser att utöka landskansliets nuvarande lokaler, något förändrade, med en flygel å tomtens norra del, vilken flygel sammanbinder huvudbyggnaden med norra flygelbyggnaden. I denna sammanbindande flygels bottenvåning skulle landskansliet vinna ökat utrymme och i våningen 1 trappa upp skulle lantmäterikontoret inflytta.

*Utskottets
yttrande.*

Även om utskottet med hänsyn till gjorda iakttagelser vid avlagt besök på platsen kan vitsorda, att ett oavvisligt behov av förbättrade och utökade lokaler för länsstyrelsen och lantmäterikontoret i Karlstad föreligga, har utskottet dock icke ansett sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Med utgångspunkt från vad motionärerna i detta hänseende anfört, anser utskottet att den gynnsammaste lösningen av ovannämnda lokalfrågor bör kunna vinnas, icke såsom i statsverkspropositionen förutsatts genom uppförande av ytterligare en flygel, utan genom påbyggnad av ännu en våning, avsedd till bostad för landshövdingen, varvid i stället genom de utrymmen, som sålunda frigjordes i den nuvarande, en trappa upp belägna landshövdingevåningen, skulle inom länsresidenset kunna tillgodoses hela länsstyrelsens och lantmäterikontorets lokalbehov.

Enligt utskottets mening böra möjligheterna för ett ordnande av de föreliggande lokalfrågorna på nu antytt sätt tagas under förnyad omprövning och nytt förslag i ämnet framläggas för nästa års riksdag.

Under tiden synes, enligt vad utskottet införskaffade upplysningar giva vid handen, erforderliga lokalutrymmen kunna beredas länsstyrelsen och lantmäterikontoret i den våning, som för närvarande bebos av landshövdingen, åt vilken, i avvaktan på den blivande landshövdingevåningens färdigställande, i stället skulle förhyras lämplig privat bostad, varom redan preliminärt anbud föreligger.

Under nu angivna förhållanden torde anvisandet av anslag å tilläggsstat kunna inskränkas till vad som åtgår för täckandet av kostnaderna för beredandet av tillfällig landshövdingebostad. För detta ändamål torde ett belopp av 2,500 kronor komma att visa sig tillfyllest. Det å riksstaten äskade anslaget synes däremot oförändrat böra kvarstå såsom erforderligt för beredandet av medel under år 1922 till igångsättande av de påbyggnadsarbeten, varom beslut då kan komma att fattas ävensom till likviderande av hyra för landshövdingebostaden.

Under återopande av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet nu beträffande anslag å riksstaten hemställa,

att riksdagen må

a) för utförande av *vissa byggnadsarbeten å länsresidenset i Karlstad m. m.* på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

b) att herrar M. Hellbergs och Carlsson-Frosteruds i ämnet väckta motioner må anses besvarade genom vad utskottet här ovan anfört.

44:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 43) att för tillbyggnad av landsstatshuset i Kalmar i enlighet med ett av departementschefen förordat förslag på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 105,600 kronor.

*Tillbyggnad
av lands-
statshuset
i Kalmar.*

[43.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 116—120 av återopade statsrådsprotokollet.

Med bifall till av Kungl. Maj:t i propositionen angående tilläggsstat till riksstaten för år 1919 gjord framställning beviljade samma års riksdag medel till inköp av den intill landsstatshusets i Kalmar område gränsande tomten nr 61 i Kalmar stads södra kvarter, och har nämnda fastighet sedermera för statsverkets räkning förvärvats. Härmed avsågs att möjliggöra utvidgning av länsstyrelsens lokaler genom tillbyggnad av landsstatshuset å den inköpta tomten. Då en dylik utvidgning nu synes starkt av behovet påkallad, har departementschefen ansett sig böra framlägga förslag i sådant avseende.

Enligt av byggnadsstyrelsen i skrivelser den 21 oktober 1919 och den 26 oktober 1920 framlagda beräkningar skulle för utförandet av tillbyggnaden åtgå 155,600 kronor, varav 50,000 kronor begärts redan för år 1921, medan återstoden ansetts böra upptagas å 1922 års riksstat.

Utskottets
yttrande.

Utskottet vill tillstyrka företaget av ifrågavarande ombyggnad. Då emellertid igångsättandet av arbetena synas utan större olägenhet kunna något framflyttas utöver den tidpunkt, som legat till grund vid uppgörandet av den i statsverkspropositionen angivna fördelningen av anslagsbeloppen, har utskottet ansett de begärda anslagen kunna ned sättas, beträffande år 1921 från 50,000 kronor till 25,000 kronor och beträffande år 1922 från 105,600 kronor till jämnt 100,000 kronor. Eventuellt ytterligare erforderliga medel skulle alltså först behöva utgå under år 1923.

Utskottet får beträffande anslag å riksstaten nu hemställa,

att riksdagen må för *tillbyggnad av landsstatshuset i Kalmar* i enlighet med det av departementschefen i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 7 januari 1921 förordade förslaget på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Diverse.

Tillbyggnad
av länsresi-
denset i Jön-
köping.

[44.]

45:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 44) att för ut förande av tillbyggnad av länsresidenset i Jönköping i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 120—127 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande tillbyggnad är avsedd dels för tillgodoseende av landskontorets såsom oavvisligt betecknade behov av ökat lokalutrymme dels ock för beredande av lämpligare lokaler åt lantmäterikontoret i länet.

Det nu framlagda förslaget avser uppförande av en tillbyggnad i två våningar till länsresidensets västra huvudflygel. I bottenvåningen skulle inrymmas lokaler för länsstyrelsens uppborrdsavdelning. Denna avdelning skulle sättas i förbindelse med de närmast därintill i huvudbyggnaden belägna, för landskontoret avsedda rum, som för närvarande användas såsom vaktmästarbostad. I bottenvåningen skulle vidare inredas ny vaktmästarbostad samt i våningen 1 trappa upp lokaler för länets lantmäterikontor. Härjämte skulle anordnas ny trappförbindelse. I samband med tillbyggnaden skulle den västra gårdsflygeln, som nu användes till stall, rivas, samt i stället ett bilgarage anordnas i tvättstugan i östra gårdsflygeln. Ny tvättstuga skulle inredas i källarvåningen inom tillbyggnaden.

Kostnaderna för förslaget genomförande hava beräknats till 235,000 kronor, varav ett första anslag å 100,000 kronor skulle anvisas å 1922 års riksstat.

Behovet dels av ökade lokalutrymmen för länsstyrelsen i Jönköpings län dels ock av andra lokaler för länets lantmäterikontor måste enligt vad av den i ärendet lämnade utredningen framgår och utskottet ytterligare vid avlagt besök å platsen iakttagit, sägas vara av sådan natur att det är oundgängligt, att detsamma under den närmaste tiden tillgodoses. Utskottet får därför tillstyrka, att den av Kungl. Maj:t föreslagna tillbyggnaden företages och att det härför å 1922 års riksstat begärda anslagsbeloppet, 100,000 kronor, beviljas.

*Utskottets
yttrande.*

I betraktande av de sjunkande konjunkturerna anser sig utskottet emellertid böra framhålla, att till vinnande av största möjliga kostnadsbesparing arbetena å ifrågavarande tillbyggnad icke böra bedrivas hastigare, än som med vederbörlig hänsyn tagen till det föreliggande lokalbehovet kan ur ekonomisk synpunkt anses lämpligt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för utförande av *tillbyggnad av länsresidenset i Jönköping* i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 7 januari 1921 förordad förslag på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

46:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 45) att på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 96,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för verkställande av undersökningar och arbeten för åstadkommande av en skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall.

*Skematisk
förteckning
och beskrivning
över
Sveriges
vattenfall.*

[45.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 128—132 av återopade statsrådsprotokollet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har riksdagen alltsedan år 1910 anvisat särskilda anslag till verkställande av undersökningar och arbeten för åstadkommande av en skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall. För år 1921 utgår anslaget med 52,500 kronor.

Arbetena bedrivs till större delen under ledning av statens meteorologiska anstalt. Tryckningen av de vunna resultaten i vattenfallsförteckningen ankommer emellertid på vattenfallsstyrelsen.

För bestridande av medelsbehovet under åren 1921 och 1922 hade vederbörande verk anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ifrågavarande ändamål för 1921 anvisa ett ytterligare anslag av 8,500 kronor samt för år 1922 ett anslag av 110,000 kronor.

Departementschefen anför härom, bland annat, följande:

»Ökning av anslaget till statens meteorologisk-hydrografiska anstalt föreslås i två avseenden, dels en mindre ökning på 8,500 kronor för att möjliggöra arbetets fortsatta bedrivande med hittills tillgängliga arbetskrafter, dels ock en större ökning på ytterligare 29,000 kronor för att påskynda arbetets avslutande inom tid, som ej allt för mycket överstiger den ursprungligen beräknade. Beträffande den förra höjningen anser jag mig endast behöva hänvisa till den inträffade kostnadsökningen och att avsedda anslagsposter sedan flera år utgått med oförändrade belopp. I fråga om den andra höjningen av anslaget är det på grund av vad statens meteorologisk-hydrografiska anstalt anfört samt med hänsyn till de rent praktiska behov, som förteckningen i första hand avser att främja, nämligen en ekonomisk och planmässig användning av staten och enskilda tillhörig vattenkraft, enligt min mening önskvärt, att tidpunkten för arbetets fullbordande ej i mera avsevärd grad kommer att framflyttas. Emellertid anser jag mig i sådant avseende böra av finansiella skäl förorda en sådan inskränkning i det framlagda förslaget, att personalen ökas med endast en extra manlig tjänsteman och ett extra kvinnligt biträde, varmed arbetena kunna beräknas bli avslutade under år 1925 eller år 1926. För sådant fall kan, enligt vad jag inhämtat, ovanberörda anslagsökning å 29,000 kronor reduceras med halva beloppet. Emellertid bör vid beräkning av anslagsposten till extra biträden iakttagas, att en höjning av densamma bör äga rum i samband med den nya löneregleringen för befattningshavare vid statsdepartement och centrala ämbetsverk. I enlighet härmed torde anslag för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt böra för år 1922 beräknas sålunda:

Extra biträden, förslagsvis	..	kronor 21,000:—
Publikationer, »	»	4,000:—
Expenser »	»	2,000:—
Resekostnader »	»	29,000:—
Utrustning och underhåll av stationer, förslagsvis	»	5,000:—
Observatörers arvoden, förslagsvis	»	20,000:—
		kronor 81,000:—

Vad därefter beträffar den för vattenfallsstyrelsens vidkommande upptagna posten, 20,000 kronor, är densamma till största delen avsedd till

bestridande av kostnader för tryckning och dylikt. För nämnda ändamål har icke senare än för år 1917 något anslag anvisats. Vid sådan planläggning av arbetena, som av mig nyss förordats, torde anslaget i fråga emellertid kunna begränsas till 15,000 kronor.

Mot det å tilläggsstat för år 1921 för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt begärda anslaget finner jag ej anledning till annan erinran än att den ifrågasatta höjningen av arvoden till observatörer synes böra beviljas endast för senare halvåret, vadan anslaget å tilläggsstat skulle uppgå till 6,500 kronor, och gör jag framställning härom i annat sammanhang.»

Med hänsyn särskilt till den allmänna ekonomiska betydelsen av ifrågavarande utredningsarbete och önskvärldheten av att dess fullföljande icke i alltför stor utsträckning fördröjes, får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottets
yttrande.

Utskottet får alltså beträffande anslag å riksstaten nu hemställa,

att riksdagen må på extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 96,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för *verkställande av undersökningar och arbeten för åstadkommande av en skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall.*

47:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45) får utskottet hemställa

*Sveriges
riksförbund
av frivilliga
brandkårer.*

att riksdagen, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, må till *understöd åt Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer* på extra stat för år 1922 bevilja ett förslagsanslag, högst, 2,500 kronor.

[46.]

48:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47) får utskottet hemställa,

*Svenska
aeronautiska
sällskapet.*

att riksdagen, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, må för *understödjande av svenska aeronautiska sällskapets verksamhet* på extra stat för år 1922 bevilja ett förslagsanslag, högst, 6,000 kronor.

[47.]

Befrämjande
av lufttrafik.

[48.]

49:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48) angående beredande av medel för befrämjande av lufttrafik kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat för riksdagen

anmäla.

Lufttrafik
mellan Porjus
och
Suorvajaure.

[49.]

50:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 49) att för uppehållande av lufttrafik mellan Porjus och Suorvajaure på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 50,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 135—137 av återopade statsrådsprotokollet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har 1920 års riksdag för uppehållande av lufttrafik mellan Porjus och Suorvajaure anvisat på tilläggsstat för år 1920 25,000 kronor och på 1921 års stat 50,000 kronor. Vid framläggandet av berörda anslagsfråga förutsattes, att av totalkostnaden, vilken beräknades komma att uppgå till 140,000 kronor ett belopp av 90,000 kronor, motsvarande beräknade värdet av den erhållna tidsbesparingen och övriga direkta ekonomiska fördelar av lufttrafiken, skulle bestridas med de för regleringsarbetena vid Suorvajaure anvisade medlen, medan återstoden, 50,000 kronor, skulle av riksdagen anvisas.

Sistnämnda belopp, 50,000 kronor, har ansett böra anvisas såsom särskilt anslag även för år 1922.

Utskottets
yttrande.

Utskottet finner sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Under erinran att bland de skäl, som tidigare anförts för beviljandet av ifrågavarande anslag, även varit önskvärdheten av att utträna möjligheterna för bedrivandet av reguliär lufttrafik i sådana trakter och under så ogynnsamma förhållanden, varom här är fråga, vill utskottet dock framhålla, att det enligt utskottets mening synes böra tagas under övervägande, huruvida hädanefter, sedan tillräcklig erfarenhet i nyss angivna avseende får anses hava vunnits, de allmänna fördelarna av ifrågavarande flygtrafik kunna sägas vara av sådan betydelse, att särskilt anslag för ändamålet bör beviljas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för uppehållande av lufttrafik mellan Porjus och Suorvajaure på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 50,000 kronor.

51:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50) får utskottet hemställa,

*Extra
lönetillägg.*

att riksdagen må till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1921 angivna grunder, av *extra lönetillägg* åt en del tjänstemän och betjänte i de till kommunikationsdepartementet hörande ämbetsverk och kårer på extra stat för år 1922 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp av 4,000 kronor.

[50.]

52:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51) får utskottet hemställa,

Ålderstillägg.

att riksdagen må från och med år 1922 sänka det under sjätte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till *ålderstillägg* nu 50,000 kronor, med 40,000 kronor till 10,000 kronor.

[51.]

53:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år äro uppförda under sjätte huvudtiteln, har Kungl. Maj:t icke föreslagit annan ändring än att, till jämnande av huvudtitelns slutsumma, förslagsanslaget för bestridande av tryckningskostnader, måtte minskas från dess nuvarande belopp 100,044 kronor med 26 kronor till 100,018 kronor.

*Trycknings-
kostnader och
övriga ordi-
narie anslag.*

[52.]

Utskottet hemställer,

att samtliga ordinarie anslag under sjätte huvudtiteln, som här ovan icke blivit särskilt omförmälda, må för år 1922 fastställas till samma belopp, som uti innevarande års riksstat; dock att i förslagsanslaget till bestridande av tryckningskostnader, som icke skola av andra medel gäldas, må få göras den jämkning, som för jämnande av huvudtitelns slutsumma kan bliva erforderlig.

Stockholm den 19 april 1921.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
 från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *C. J. G. Swartz*, *Ollas A. Ericsson*,
N. A. Nilsson, *H. F. Lamm*, *J. Nilsson* i Skottlandshus, *H. M. Bäckström*, *C. G. Ekman*,
O. Bergqvist, *K. A. Tengdahl*, *J. Jeansson* och *J. Nilsson* i Malmö samt
 från andra kammaren: herrar *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *S.*
Bengtsson i Norup, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *S. E. J. Lübeck*,
W. Bäckström, *K. A. Westman*, *S. E. Ljungkvist*, *J. D. Norman*, *A. E. Ljungberg* och
S. J. Karlsson i Nynäshamn
 med undantag därav att i behandlingen av punkterna 23—53 deltagit herr
F. T. Hamrin i st. f. herr *W. Bäckström*; och
 i behandlingen av punkterna 24—53 deltagit herr *P. M. Olsson* i Blädinge i st.
 f. herr *P. B. Nilsson* i Landeryd.

Reservationer:

vid punkt 3 (departementets verksamhet) av *C. J. G. Swartz*, *H. F. Lamm*, *J. Jeansson*, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *S. E. J. Lübeck*, *W. Bäckström* och *S. E. Ljungkvist*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

Avlöningen till byråchefen för tekniska ärenden skulle enligt departementschefens ifrågavarande förslag och i överensstämmelse med de förändrade grunder för beräkningar av lönerna inom departementen och vissa centrala ämbetsverk, som från och med år 1922 skola träda i tillämpning, från och med nämnda år komma att utgå med 13,500 kronor. Utskottet får ansluta sig till detta förslag. Utskottet vill därvid erinra, hurusom, vid framläggandet till 1920 års riksdag av förslag om förändrad organisation av statsdepartementen, beträffande ifrågavarande byråchefsbefattning av departementschefen framhölls, att denna befattnings innehavare borde anställas å extra stat, så att möjligheter funnes att efter omständigheterna träffa de lämpligaste förfogandena, samt att med hänsyn härtill och till de kvalifikationer, denne föredragande borde besitta, lägre arvode för honom icke kunde beräknas än 12,000 kronor för år, oberäknat dyrtidstillägg. I enlighet härmed fattade också riksdagen sitt beslut. Såsom härav framgår, har alltså ifrågavarande byråchef av ovannämnda särskilda omständigheter ansetts böra i avlöningshänseende ställas fördelaktigare än andra motsvarande befattningshavare. Enligt utskottets mening synas inga skäl föreligga för att nu företaga någon ändring i denna hans ställning. Det bör beaktas, att den tidigare vid denna riksdag beslutade löneregleringen för bland annat statsdepartementen förutsatts komma att för deras och motsvarande verks

del medföra förändrade och ogynnsammare grunder för beräkningen av dyrtidstilläggen. Särskilt med hänsyn härtill måste det anses obilligt att icke nu företaga någon höjning i den tekniska byråchefens arvode.

Under hänvisning i övrigt till vad utskottet i sitt utlåtande nr 2 A, punkt 4:o), anført, får utskottet, i enlighet med vad Kungl. Maj:t föreslagit, hemställa,

att riksdagen må för *upprätthållande av departementets verksamhet* på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 29,920 kronor.

vid *punkt 23* (skyddshamn vid Torekow) av herrar *J. Nilsson* i Skottlandshus, *J. Nilsson* i Malmö, *P. Nilsson* i Bonarp och *S. Bengtsson* i Norup, vilka ansett, att statsutskottet bort tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag i ärendet.

Verkliga utgifter.

VI. Sjätte huvudtiteln. Kommunikationsdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.					
1	Departementschefen			24,000	
2	Övergångsavlönning för departementschefen, <i>förslagsanslag</i> , högst				2,000
3	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, <i>förslagsanslag</i>			187,000	
4	Departementets verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst				28,420
	Säger för departementet			211,000	30,420
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.					
1	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>			169,000	
2	Förstärkning av arbetskrafterna hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i> , högst				57,600
3	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän			30,000	
4	Förstärkning av anslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän, <i>förslagsanslag</i> , högst				4,500
5	Stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren, <i>reservationsanslag</i>			3,000	
6	Expenser för allmänna arbeten, <i>reservationsanslag</i>			45,000	
7	Tillfällig höjning av reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten, <i>förslagsanslag</i> , högst				50,000
8	Vägundersökningar, <i>reservationsanslag</i>			90,000	
9	Tillfällig höjning av reservationsanslaget till vägundersökningar, <i>förslagsanslag</i> , högst				90,000

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
10	Vägar och kommunikationer			12,000	
11	Undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m., <i>reservationsanslag</i>				10,000
12	Understödjande av brobyggnader och, företrädes- vis mindre, hamnbyggnader m. m., <i>reservations-</i> <i>anslag</i>				1,100,000
13	Anläggning eller förbättring av vägar m. m., <i>re-</i> <i>servationsanslag</i>				5,000,000
14	Anläggning av enklare vägar, <i>reservationsanslag</i> ..				1,500,000
15	Anläggning av enklare väg mellan Parkajoki och Muonionalusta i Norrbottens län, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>				175,000
16	Anläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län, <i>reservationsanslag</i>				400,000
17	Anläggning av utfartsvägar i Norrbottens, Väster- bottens, Jämtlands och Västernorrlands län, <i>re-</i> <i>servationsanslag</i>				100,000
18	Tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och bro- byggnads- m. fl. företag, <i>reservationsanslag</i>				500,000
19	Anläggning av väg mellan Tärna kyrkoby och Slussfors, <i>reservationsanslag</i>				300,000
	Jordförluster genom kanal- och väganläggningar, <i>förslagsanslag:</i>				
20 a	Direkt anvisning	2,700			
20 b	Ersättningar	4,567		7,267	
21	Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet, <i>för-</i> <i>slagsanslag</i>			365	
22	Förbättring av Visby hamn, <i>reservationsanslag</i> ...				125,000
23	Utförande av vissa fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>				2,000,000
24	Utförande av vissa hamnförbättringar i de norr- ländska kustlänen och Uppsala län, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>				500,000
25	Undersökningar m. m. av vissa fiskehamnsanlägg- ningar, <i>reservationsanslag</i>				75,000
26	Understödjande av mindre fiskehamnsbyggnader, <i>reservationsanslag</i>				300,000
27	Undersökningar m. m. för vissa mindre fiske- hamnsbyggnader, <i>reservationsanslag</i>				15,000
	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet			356,632	12,302,100

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
C. Vägunderhållet och skjutsväsendet.					
1	Bidrag till vägunderhållet på landet, <i>förslagsanslag</i>			* 2,700,000	
2	Statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar, <i>förslagsanslag</i>				25,000
3	Understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt, <i>reservationsanslag</i>				250,000
4	Svenska vägföreningen, <i>förslagsanslag</i> , högst				13,000
5	Färjor och färjkarlar, <i>förslagsanslag</i> , högst			380	
6	Bidrag till skjutsentreprenader, <i>förslagsanslag</i>			400,000	
7	Utgifter för registrering av bilar, <i>förslagsanslag</i> , att utgå i första hand av inflytande avgifter för registrering av bilar				47,300
	Säger för vägunderhållet och skjutsväsendet			3,100,380	335,300
D. Byggnadsväsendet.					
Byggnadsstyrelsen m. m.:					
1	Byggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	238,000			
2	Förstärkning av arbetskrafterna hos byggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i> , högst			90,000	
3	Mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader, <i>reservationsanslag</i>	10,000			
4	Lokaler för vissa byggnadsstyrelsens byråer m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst			21,500	
5	Länsarkitekter, <i>förslagsanslag</i> , högst			25,000	
	Kronans publika hus:			248,000	136,500
6	Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm, <i>förslagsanslag</i>	50,000			
7	Byggnader och reparationer, <i>reservationsanslag</i>	450,000			
8	Yttre restaurering av Stockholms slott, <i>reservationsanslag</i>			84,000	
9	Uppmätningar av Stockholms slott m. m., <i>reservationsanslag</i>			17,350	
10	Om- och påbyggnadsarbeten å de i kvarteret Grönlandet norra i Stockholm befintliga byggnaderna, <i>reservationsanslag</i>			200,000	
11	Värmeledning i kammarrättens hus, <i>reservationsanslag</i>			75,000	
12	Förhyrande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län, <i>förslagsanslag</i> , högst			7,000	

* Av Kungl. Maj:ts förslaget belopp, varöfver utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
13	Om- och tillbyggnad av det s. k. Preisiska huset i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		20,000		
14	Nytt landsstatshus i Göteborg, <i>reservationsanslag</i>		470,000		
15	Vissa byggnadsarbeten å länsresidenset i Karlstad m. m., <i>reservationsanslag</i>		100,000		
16	Tillbyggnad av landsstatshuset i Kalmar, <i>reservationsanslag</i>		100,000		
17	Tillbyggnad av länsresidenset i Jönköping, <i>reservationsanslag</i>		100,000	500,000	1,173,350
	Säger för byggnadsväsendet			748,000	1,309,850
E. Diverse.					
1	Schematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall, <i>reservationsanslag</i>				96,000
2	Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer, <i>förslagsanslag</i> , högst				2,500
3	Svenska aeronautiska sällskapet, <i>förslagsanslag</i> , högst				6,000
4	Befrämjande av lufttrafik, <i>förslagsanslag</i> , högst ..				* 750,000
5	Lufttrafik mellan Porjus och Suorvajaure, <i>förslagsanslag</i> , högst				50,000
6	Extra lönetillägg, <i>förslagsanslag</i>				4,000
7	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			10,000	
8	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i> ..			50,000	
9	Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, <i>förslagsanslag</i>			3,000,000	
10	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>			80,000	
11	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			20,000	
12	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>			100,000	
13	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			100,018	
	Säger för diverse			3,360,018	908,500
	Summa			7,776,030	14,886,170

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver utlåtande framdeles kommer att avgivas.